www.saleziani.sk

Ročník XLIV. 5/2013

september - október

don bosco dnes

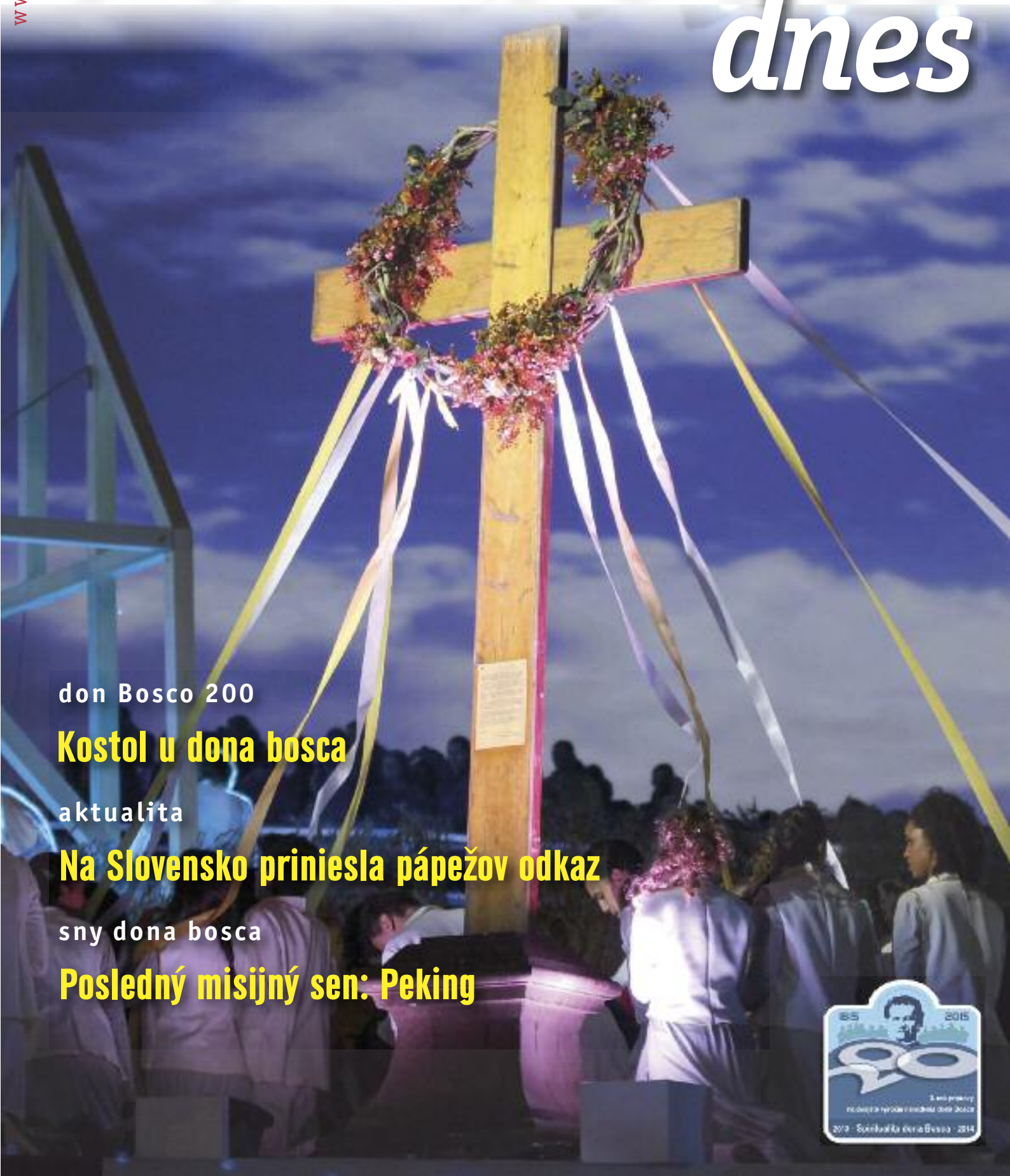

don Bosco 200

Kostol u dona bosca

aktualita

Na Slovensko priniesla pápežov odkaz

sny dona bosca

Posledný misijný sen: Peking

Don Bosco dnes
Časopis pre saleziánsku rodinu, priateľov a dobrodincov dona Bosca

5/2013
Ročník XLIV.

Časopis vychádza 6x do roka, rozširuje sa bezplatne.

Vydavateľ
Saleziáni don Bosca – Slovenská provincia
vo vydavateľstve Don Bosco

Šéfredaktor
Rastislav Hamráček SDB

Redakčná rada
Maroš Peciar SDB
Zlatko Kubanovič SDB
Miroslava Tarajová FMA
Stanislav Veselský ASC
zástupkyňa VDB
Martina Homoláková
Zuzka Petruľáková
Michaela Köglerová

Úprava textov
Gabriela Miškovičová

Fotoediting
Monika Čižmárová

Jazykové úpravy
Adriana Reguliová

Grafická úprava a zalomenie, DTP spracovanie Juraj Martiška

Distribúcia
Ladislav Katona

Tlač
Alfa print s.r.o.

Registrácia MK SR č. EV3448/09
ISSN 1338-4201

Vaše milodary
Finančnú podporu pre prácu saleziánov môžete posielať:
– zo Slovenska
účet: 29330062/0200, VS 0036

– zo zahraničia
Bank Name
Všeobecná úverová banka (VÚB)
Account Name
Saleziáni don Bosca – Slovenská provincia, Miletičova 7, Bratislava
Swift code
SUBASKBX
IBAN
SK3602000000000029330062

Adresa redakcie
Don Bosco dnes
Miletičova 7
821 08 Bratislava
tel.: 02/55 57 22 26
E-mail: dbd@donbosco.sk

Foto obálka: Zuzana Hake

www.saleziani.sk

obsah

september – október

Pohľad na saleziánsky svet – saleziánsky pohľad na svet

poznať don bosca
4 Don Bosco vychovávateľ

správy
6 Svet, FMA, Mladí,...

don bosco 200
10 Výchova a rozmer kostola

don bosco 200
11 Kostol u dona Bosca

don bosco 200
12 O niečom, čo je bokom, ale má byť prvé!

don bosco 200
13 Staré (stále) dobré duchovné cvičenia

viera mladých
14 Nestačí chodiť do kostola

rok viery – viera do vrecka
15 Pane, nauč nás modliť sa

fotoreportáž
16 R13 Národné stretnutie mládeže

aktualita
18 Saleziáni prinášajú knihu rozhovorov s pápežom Františkom

aktualita
19 Na Slovensko priniesla pápežov odkaz

saleziánky
20 Aby sa srdce usmievalo

saleziánky
21 Stretnutia dona Bosca a sr. Márie Mazzarellovej (5)

výchova – ako don bosco
22 Neuveď nás do pokušenia: Sebadisciplína

projekt európa
24 Saleziánske misijné centrum vo Varšave

projekt európa
25 Írsko – Príbeh vynálezcu hry Tactico – Futbalová edícia

misie
26 Don Pravda o misiách

história
28 Zvonického pôsobenie na Slovenskom gymnáziu v Ríme

sny dona bosca
30 Posledný misijný sen: Peking

Čo je veľa, to je veľa...

Bude to mimoriadny rok – tak znel nadpis úvodníka nášho provinciála v prvom tohtoročnom čísle časopisu Don Bosco dnes. Sme v druhej polovici roka a musíme mu dať za pravdu. Nielen relikvia dona Bosca na Slovensku, Rok viery, výročie svätého Cyrila a Metoda, nový pápež a s ním „nové vetry“ v Cirkvi, nielen nové povolania či vydarený festival Lumen, ale aj nové trápenia a odchody, nové kauzy v Cirkvi, najnovšie problémy s rožňavským saleziánskym strediskom a ďalšie sklamania...

(ilustračné foto)

Niekedy sa mi zdá, že už naozaj stačí! Ako má toto všetko jeden človek uniesť? A teraz myslím zvlášť na mladého človeka, ktorý sa učí orientovať v tejto spleti povinností, nadšenia z viery, ale aj sklamaní z blízkych a dôveryhodných ľudí, v návale správ z komunikačných prostriedkov a názorov na sociálnych sieťach, v túžbe mať jasno, keď aj ten najhlúpejší názor je podporovaný mnohými kresťanmi a zdá sa byť jasným pre množstvo ešte hlúpejších argumentov.

Jozef Ratzinger raz povedal, že najväčšou cnosťou 21. storočia bude rozoznávať dobro od zla. Na vlastnej koži skusujeme túto pravdu, a to sme len na začiatku storočia. Slovenské príslovie zasa hovorí: „Aj dobrého veľa škodí!“ Nie som proti dobrým iniciatívam, ale na ich skutočné strávenie je potrebný čas. Za každou z nich by mal byť Ježiš a čas pre vzťah s ním. Doprajme si túto mimoriadnosť. Boh nás volá do vzťahu. Svätý Duch, ktorý nás chce obdarovať múdrosťou a rozlišovaním, čaká. Nie je veľmi múdre myslieť si, že mladí potrebujú hlavne akcie a dobre strávený voľný čas. Potrebujú v prvom rade náš príklad života s Ježišom. A ten nás vedie k vernosti Cirkvi, ale aj k uznaniu jej i svojich chýb. Nie vždy nám ukáže všetko jasne a vtedy sme volaní povedať „neviem, nerozumiem, ale Pán to vie a vo svojom čase ukáže zámer s touto udalosťou“.

Začíname nový školský rok – pre saleziánsku rodinu výdych po plných prázdninách, ale aj nové plánovanie budúcich akcií. Veľmi nám všetkým želám, aby medzi tieto aktivity patril v prvom rade čas pre toho, ktorý je centrom všetkých akcií. Don Bosco vo svojom testamente nezanechal len slovo práca, ale aj slovo meditácia. Prečo asi? Nech je náš čas na vzťah s Pánom nielen mimoriadnou udalosťou, ale našou každodennosťou.

dobrovoľníčka dona Bosca

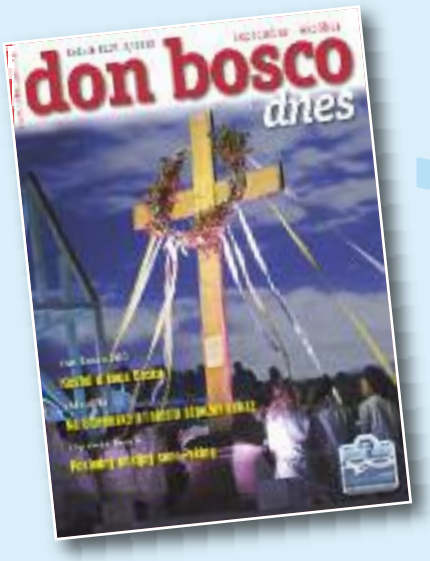

Každý druhý mesiac

DON BOSCO U TEBA DOMA

Časopis *Don Bosco dnes* zasielame bezplatne na požiadanie.

Už od roku 1877 je to dar dona Bosca všetkým priateľom a dobrodincom saleziánskeho diela.

Ďakujeme za každý dar, ktorý nám pomáha rozvíjať dielo záchrany a výchovy mladých doma i v misiách.

Ponúknite časopis svojim blízkym. Rozšírte rodinu dona Bosca.

Za všetkých dobrodincov slúžime každú sobotu svätú omšu a pamätáme na nich v modlitbách.

Kontakt:
Don Bosco dnes
Miletičova 7
821 08 Bratislava
Tel.: 02/55 57 22 26
E-mail: dbd@donbosco.sk

don bosco dnes

Poznávajme a nasledujme dona Bosca,

Don Bosco vychovávateľ

Viackrát ma žiadali...

Autor: Pascual Chávez V.
Preklad: Stanislav Veselský ASC

PRVÝ DOM VO FRANCÚZSKU

„Viackrát ma žiadali, aby som vyjadril niekoľko myšlienok o takzvanom preventívnom systéme, ktorý sa používa v našich domoch."

Nebolo ľahké pretlmočiť do slov výchovnú skúsenosť, ktorú som prežíval už 36 rokov. Zdalo sa mi, že nedokážem vyjadriť to podstatné. Sú skúsenosti, ktoré poznačujú náš život, ale nie vždy sa dajú napísať na papier. A predsa som cítil naliehavú potrebu urobiť to.

Naša kongregácia, definitívne schválená Cirkvou pred niekoľkými rokmi (3. apríla 1874), sa rozvíjala ako horčičné zrnko, o ktorom hovorí Ježiš. Zorganizovala sa prvá misijná výprava (11. novembra 1875) a pripravovala sa ďalšia a potom ešte ďalšia. Už v novembri 1875 dvaja kňazi, jeden klerik a jeden saleziánsky koadjútor začali v Nice skromnú výchovnú činnosť s oratóriom a internátom pre učňov a študentov – Patronát svätého Petra. Nice bolo cípom zeme vsadenej do nádhernej krajinky, ktorú Cavour v marci 1860 odstúpil Turínskou zmluvou Francúzsku.

Francúzi požadovali organickú štúdiu o nosných črtách môjho výchovného systému. Sadol som si teda za stôl. Už si nepamätám, koľko listov som zahodil do koša. Boli to stránky nervózne napísané rukou, opravované, vylepšované, s mnohými dodatkami. Napokon z toho vzišlo deväť strán textu. Nešlo o vedeckú prácu, skôr o náčrt, kondenzát mojej pedagogickej skúsenosti. Bola to pieseň lásky a dôvery v mladých, bolo to moje vyznanie viery v hodnotu výchovy. V podstate všetky tieto veci som sa naučil od svojej matky a načerpal z kontaktu s roľníckym prostredím v Becchi. Tieto hodnoty som nosil vo svojom srdci viac ako tridsať rokov a tvorili špecifikum môjho apoštolátu. Bol som si istý, že tento spis urobí „pre Francúzsko mnoho dobra".

RODÍ SA „MALÝ TRAKTÁT O PREVENTÍVNOM SYSTÉME"

Čitateľom sa páčil, pretože hovoril jazykom mladých. Približoval som sa k svetu mladých, ako som to bol zvyknutý robiť medzi mladými nádenníkmi pri Porta Palazzo alebo v tmavých celách turínskych väzníc, či na prašných dvoroch Valdocca. Nepodceňoval som nič, čo bolo oprávnenou a ušľachtilou túžbou mládeže. Snažil som sa byť verný Bohu (prvý sen sa stával skutočnosťou!) a mladým, pričom som neodmietal nič, čo som považoval za užitočné a účinné. Cítil som solidaritu s mladými a pohľad som mal upretý do budúcnosti. Chcel som, aby boli šťastní „v časnosti aj vo večnosti", ako som im často opakoval. Moja skúsenosť čoraz viac potvrdzovala, že odvaha je láskou, ktorá sa nebojí a vie dúfať. Svojim saleziánom som odporúčal: „Musíme sa usilovať poznať našu dobu a prispôsobiť sa jej." Potrebujeme pedagogickú poddajnosť a zároveň žulovú vernosť! Keď som dával dôraz na vernosť, ktorú mali moji saleziáni dosvedčovať, určite som nemal v úmysle požiadavku, aby ma kopírovali. Žil som v určitej dobe a podmieňovali ma kultúrne podmienky typické pre deväťnáste storočie. Kopírovať ma by znamenalo nechať ma postupne zostarnúť a zredukovať na „múzejný exponát", ktorého sa z úcty nikto neodváži dotknúť! Netreba kopírovať, ale oživovať! Dynamicky, s vernosťou dnešnej dobe! Vernosť nášmu poslaniu, ktorú som tak zdôrazňoval, znamenala ísť ďalej, ako som uskutočnil ja – zakladateľ, a previesť to do

aby mladí boli poslaním nášho života

prítomnosti bez toho, aby sa niečo zradilo.

TRI NOSNÉ STĺPY MÔJHO VÝCHOVNÉHO SYSTÉMU

Východiskovým a bezpečným orientačným bodom bol *rozum*. Nie chladné a anonymné vnútenie zákona. S mladými som viedol dialóg. Uvedomoval som si ich úzkosti, dovtípil som sa, aké majú potreby. Chlapci sú vždy na prvom mieste. Počúval som ich rád a s úprimným záujmom. Prejavoval som im dôveru. Moja výchovná metóda bola metódou skutočnej slobody. Bol som presvedčený, že autentická výchova môže existovať len tam, kde je sloboda a úcta k človeku. A odporúčal som: „Nech sa dáva dostatočná voľnosť v skákaní, behaní či robení hluku do vôle. Telocvik, hudba, predstavenia, divadlo, výlety sú veľmi účinné prostriedky na dosiahnutie disciplíny, na posilnenie mravnosti a zdravia.“ Úmyselne som prezradil dôverné tajomstvo nevyčísliteľnej hodnoty: „Už približne štyridsať rokov pracujem s mládežou a nespomínam si, že by som bol použil nejaké tresty.“

Preventívny systém nič nevnucoval; naopak, ponúkal veľmi veľa. Poskytoval víziu zdravého integrálneho humanizmu, v ktorom bol mladý človek chápaný vo svojej celostnosti. Mojou starosťou bolo formovať svedomie. Nástojil som: „Vždy sa nechajte viesť rozumom, a nie náruživosťou.“ Mladých som pripravoval na výzvy života. Motivoval som ich k zmyslu pre povinnosť, pre prácu, pre poctivé zamestnanie. Ponúkal som dôvody na zodpovedný a radostný život. V predhovore Posvätných dejín som napísal, že ako jediný cieľ som si predsavzal „osvecovať myseľ, aby sa srdce stalo dobrým“. Skúsenosť ma presvedčila, že chlapci „majú prirodzenú inteligenciu na spoznanie dobra, ktoré im niekto vykonáva osobne, a zároveň majú aj citlivé srdce, ktoré sa ľahko otvára pre vďačnosť“. Môj spôsob výchovy vyžadoval veľa, ale ponúkal omnoho viac.

Z rodinného prostredia som zdedil jednoduchú a pevnú vieru. *Náboženstvo* predstavovalo druhý stĺp môjho výchovného systému. Môj vzťah s Bohom bol vzťahom syna k otcovi. Bol som kňazom zamilovaným do Eucharistie. Keď som spovedal svojich chlapcov a vlieval istotu odpustenia a Božieho objatia do ich srdc, bol som pedantný a otcovský. Pri stálych kontaktoch s nimi som sa usiloval formovať „dobrých kresťanov a statočných občanov“. Nikdy som im neprestával ukazovať svätú Pannu ako Nepoškvrnenú a Pomocnicu.

Slovo náboženstvo som nechápal ako nábožnosť odtrhnutú od života, ale ako vyjadrenie viery vtelenej do každodenného života. Náboženstvo bolo „šitím pekného obleku pre Pána“ pri každom mladíkovi, ako to bolo pri Dominikovi Saviovi. A tak sa preventívny systém premieňal na pedagogiku mládežníckej svätosti.

Túto výchovnú metódu som nevynašiel ja. Prispelo k nej nemálo svätcov a svätíc a mnoho múdrych vychovávateľov. Obohatili ju mnohí, takže nikto sa nemôže vychvaľovať, že je jej výlučným vynálezcom. Je to skupinová práca, ktorá trvala stáročia. Keď to hovorím, z lásky k pravde musím predsa len dodať, že aj ja som v nej zanechal svoju špecifickú stopu. Chcem poukázať na tretiu nosnú os preventívneho systému, ako som ju prežíval. Odovzdal som ju svojim saleziánom ako posvätné dedičstvo, takmer ako špecifický znak: *láskavosť*. Tento pojem som nevynašiel ja, ale osvojil som si ho. Je typický pre môj spôsob výchovy. Ide o svojráznu charakteristickú črtu mojej pedagogiky. V tomto slove som zhrnul štýl lásky, ktorý stotožňoval vychovávateľa s mladými až do tej miery, že miluje tie isté veci ako oni, premieňa výchovný vzťah na štýl synovskej a bratskej prítomnosti, prítomnosti priateľskej a vytúženej a výchovné prostredie premieňa na „rodinu“. Tu bola všetka láska, ktorú som dostal od svojej svätej mamy, tu vyvieral rodinný duch, kvôli ktorému sme diela, čo vznikali, nazývali „domy“, tu sa vdychovala láska, dôvera, úcta, chuť byť a pracovať spoločne – ako som tým nasiakol v mojom roľníckom prostredí – a srdečnosť, charakterizovaná sympatiou, optimizmom, ľudským teplom. Láska, ktorá premieňala vychovávateľov na „milujúcich otcov“. Keď som sa bavil so svojimi chlapcami alebo keď som im písal, používal som slovo „moji drahí synčekovia“. V piemontskom nárečí, ktoré som používal, aby mi lepšie rozumeli, sa výraz „synčekovia“ nevzťahoval iba na biologickú skutočnosť a nebol ani výlučne vyjadrením synonyma „chlapci“, ale obsahoval širší a plnší zmysel: duchovné otcovstvo, ktorým sa mohol chváliť apoštol Pavol (*Gal* 4, 19) a ktoré som ja prakticky prekladal do hmotného chleba, fyzickej starostlivosti, intelektuálnej stravy, mravnej a náboženskej obživy. Keď som hovoril o láske, odvolával som sa na výchovnú prítomnosť. Láska sa stávala nenahraditeľným pedagogickým zákonom. Odtiaľ teda pochádzala rodinnosť s príchuťou skutočnej otcovskej lásky a s vôňou domova. Chlapci ma chápali za jazdy; z jednoduchých adresátov sa stávali oduševnení protagonisti. Mnohí zostali po mojom boku. Opäť som začínal interpretovať sen, ktorý som mal, keď som bol ešte chlapcom. Tajomná veta, ktorú povedala tá vznešená pani – „keď príde čas, všetko pochopíš“, – začínala nadobúdať hlbší a pravdivejší zmysel. Výchovné hodnoty, v ktoré som vždy veril, sa potvrdili.

S Pánovou milosťou a materskou prítomnosťou Pomocnice triumfovala pedagogika lásky, fantázia dobročinnej lásky a do všetkých zemepisných šírok sveta sa šírilo moje dedičstvo: Da mihi animas!

(Podľa Il Bollettino Salesiano, september 2013)

MLADÍ

Banskobystričania navštívili oratórium dona Bosca

Diakonskú vysviacku banskobystrického rodáka Petra Štellmacha v Turíne obohatili svojou prítomnosťou aj mladí z jeho saleziánskeho strediska. Takmer dvadsiatka animátorov, sestry saleziánky a bratia saleziáni prežili v júni päť dní na miestach, kde don Bosco vyrastal a neskôr aj založil prvé oratórium. Slovenskí návštevníci si najprv prezreli mesto, oratórium na Valdoccu, izbičky dona Bosca, ale aj nezvyčajnejšie priestory ako podzemie. Priestor na stíšenie si našli v Kostole sv. Františka Saleského a v Bazilike Panny Márie Pomocnice kresťanov. Neobišli ani Murialdo, kde kedysi miništroval svätý Dominik Savio, a chýbať nemohla návšteva Colle don Bosco spojená s najdôležitejšou časťou púte – duchovnou obnovou. Miesta, na ktorých aj príroda dýcha svätosťou, podčiarkli dôležitosť silencia. Voľný čas si mladí vypĺňali spevom, modlitbou, návštevou misionárskeho múzea či spontánnymi rozhovormi s domácimi. Púť ukončili osemnásti Slováci návštevou Castelnuova don Bosco a tradičnou talianskou pizzou. *ah*

FMA

Saleziánske postulantky na stretnutí so Svätým Otcom

Slovenské postulantky Jana Obalová, Františka Martinková a Mária Gregová trávili leto v medzinárodnom postuláte v Turíne. Do komunity patrí trinásť dievčat z Talianska, jedna Angličanka a Francúzka, šesť postulantiek zo Sýrie a jedna z Egypta. V rámci svojej formácie mali možnosť zúčastniť sa na celosvetovom stretnutí seminaristov, noviciek a novicov so Svätým Otcom v Ríme. „Zišlo sa tam asi 6 000 tých, ktorí kráčajú cestou povolania. Stretnutie bolo pre nás veľmi silné. Svätý Otec bol naozaj na dosah ruky a hovoril veľmi pekne, od srdca, keďže aj on je zasvätený a veľmi dobre poznal realitu, v ktorej žijeme," dodali. Vo svojej homílii pápež František poukázal na tri dôležité aspekty zasväteného života – radosť, kríž Ježiša Krista a modlitbu. Postulantky sa stretli so slovenskými sestrami Gabrielou Bauerovou a Kamilou Seidlovou aj so sestrami z generálnej rady: sr. Mary Carmen Canalesovou – radkyňou pre pastoráciu a sr. Mariou Americovou – zodpovednou za formáciu. Navštívili tiež chrám Sacro Cuore, ktorý vybudoval don Bosco, a jeho izby, v ktorých býval, keď pracoval v Ríme. *ah*

MLADÍ

Mediálna škola otvára nový ročník

Rád fotíš? Láka ťa video a jeho úprava? Chceš zdokonaliť svoje žurnalistické či moderátorské schopnosti?

Mediálna škola otvára v októbri už piaty ročník mediálnych školení. Pripravení sú kvalitní hostia a lektori, ktorí ti pomôžu osvojiť si rôzne mediálne zručnosti. Počas štyroch víkendových kurzov v Žiline si priblížiš nielen prácu s perom a textom, ale aj s mikrofónom, fotoaparátom či kamerou. Cieľom projektu Mediálna škola, ktorý zastrešuje Laura, združenie mladých, je podporiť vzdelanie mladých ľudí v mediálnej oblasti, naučiť ich vidieť pod povrch médií, správne ich využívať a taktiež byť tvorcom pozitívnych mediálnych obsahov.

Termíny tohtoročných kurzov sú:

1. kurz VIDÍM – 15. – 17. november 2013 (I. ročník)
2. kurz ŽIJEM – 7. – 9. marec 2014 (I. ročník)
3. kurz TVORÍM – 11. – 13. október 2013 (II. ročník)
4. kurz DÁVAM – 21. – 23. marec 2014 (II. ročník)

Viac info aj prihlášku nájdeš na www.medialnaskola.sk.

SDB

Kniha o Gorazdovi Zvonickom uzrela svetlo sveta

Pri príležitosti stého výročia narodenia Gorazda Zvonického, básnika slovenskej katolíckej moderny, vyšla vo vydavateľstve Don Bosco životopisná kniha „Zvuk zvonov – Gorazd Zvonický". Autorom knihy o činnosti a tvorbe tohto významného poetu a človeka je don Zlatko Kubanovič SDB, ktorý bol aj jeho žiakom. „Predstaviť osobnosť a tvorbu Gorazda Zvonického vôbec nie je jednoduché," vraví don Kubanovič. „Bol veľkým klenotom slovenskej literatúry, s hlbokým duchovným rozmerom a jasnými životnými postojmi. V knihe som sa snažil predostrieť aj jeho ponímanie sveta tak, ako som ho ja, jeho niekdajší študent, od neho počul a pochopil pri konverzáciách." Kniha sa skladá z dvoch častí. V prvej autor opisuje prostredie (slovenské, argentínske a talianske), v ktorom Zvonický vyrastal a ktoré ho formovalo. Tu sa venuje aj osobnému životu básnika. V druhej časti sa zameriava na jeho literárnu tvorbu. Približuje jeho prekladateľské, editorské, publicistické, no hlavne básnické umenie. „Túžbou Gorazda Zvonického bolo prepájať – prepájať spiritualitu, poéziu a umenie," komentuje autor knihy. *mm*

Viac aktuálnych správ na www.saleziani.sk a v relácii

EXALLIEVI

Divadelná hra o slovanských vierozvestcoch zožala úspech

Divadlo Exallievov dona Bosca v spolupráci s mladými z Piešťan predstavilo v poradí už druhú divadelnú hru. Predstavenie „Príchod Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu“, ktoré rozpráva príbeh našich vierozvestcov, malo premiéru 5. júla v Piešťanoch pri príležitosti sviatku sv. Cyrila a Metoda a ich 1 150. výročia príchodu na naše územie. Amatérske divadelné predstavenie bolo rozdelené do štyroch dejstiev – kniežatá Rastislav a Svätopluk sa stretajú a zároveň vyvstáva potreba povznesenia kultúry a vzdelanosti; cisár Michal z Carihradu posiela Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu; Svätopluk, Koceľ a Rastislav v Nitre riešia otázku pôsobenia a diela vierozvestcov na našom území; Metod, už ako arcibiskup, pôsobí v obci Ducové. Predlohou divadelného predstavenia boli historické udalosti a o samotný scenár sa postaral exallievo Michal Klč. Hoci sú členovia divadla Exallievov dona Bosca hercami len vo svojom voľnom čase, divákom predviedli kvalitné, duchovne obohacujúce a hodnotné predstavenie. Po premiére v Piešťanoch plánujú divadelníci vystúpenia v Trnavskom, Prešovskom, Banskobystrickom, Nitrianskom a Bratislavskom kraji. *ah*

LAURA

V Laure majú recept na svätosť

Počas leta si animátori v združení mladých Laura pripomínali radu dona Bosca, ako sa stať svätými. Nosili totiž špeciálne náramky, na ktorých bolo napísané A + B - C. Tento vzorec „allegro + buono - cattivo“, v preklade „veselý + dobrý - zlý“, don Bosco pripomínal svojim chlapcom v oratku a prízvukoval im: keď budete veselí a dobrí a vzdáte sa zla, stanete sa svätými! Jeho odporúčanie si vzali k srdcu všetci slovenskí mladí, ktorí sa zapojili do tejto letnej akcie. Náramok bol nielen milou pripomienkou toho, akí majú byť jeho nositelia, ale pre animátorov bol aj vhodnou pomôckou pri evanjelizácii. V ľuďoch navôkol vzbudzoval pozornosť a otázku, čo znamenajú písmená na ňom. Tak mohli mladí vydať svedectvo o viere a donovi Boscovi.
Náramkové leto sa zakončilo vyhodnotením fotosúťaže, ktorá bola súčasťou tejto akcie. Zapojení animátori posielali fotky svojich rúk s náramkami na miestach, kam sa s nimi dostali. *jč*

VDB

Generálna kapitula VDB

Hlavný predstavený saleziánov don Pascual Chávez otvoril 18. júla 2013 v poradí siedmu generálnu kapitulu sekulárneho inštitútu Dobrovoľníčok dona Bosca (VDB). Kapitula sa niesla v duchu citátu „Žena, koho hľadáš?“ a zdôrazňovala aj potrebu priniesť opäť nového ducha. „Každý z vás je v tento večer pozvaný zažiť to, čo prežívali Ježišovi učeníci s Duchom Svätým. Prosím vás, nechajte sa ním viesť aj vy,“ povedal v kázni don Chávez. Po otváracom ceremoniáli sa zúčastneným prihovorila aj hlavná predstavená VDB Slovenka Oľga Krížová: „Byť citlivý na Ducha Svätého znamená byť citlivý aj na dnešný svet, do ktorého sme poslané. Chceme byť diskrétnymi, niekedy až skrytými ‚značkami‘ Božej prítomnosti.“ Generálna predstavená Inštitútu dcér Márie Pomocnice sr. Yvonne Reungoat pripomenula aj novú pápežskú encykliku Lumen fidei. „Nech je vám svetlom na ceste a sprevádza vašu formáciu pri tejto službe,“ zdôraznila. Sekulárny inštitút Dobrovoľníčok dona Bosca založil jeho tretí nástupca don Filip Rinaldi. Jeho členky sú zasvätené laičky a saleziánsku spiritualitu prežívajú naplno ponorené medzi ľuďmi v bežnej práci a rôznych profesiách. *ah*

SVET

Ľudské práva priviedli do Štrasburgu 24 mladých z Európy i zámoria

Dvadsaťštyri účastníkov zo štrnástich rôznych národností a trinástich organizácií spojil na sedem dní jeden cieľ. Európska sieť saleziánskych mládežníckych organizácií Don Bosco Youth Net (DBYN) v spolupráci s Radou Európy zorganizovala v Európskom centre mladých v Štrasburgu zasadnutie pod názvom Orientácia DBYN na vzdelávanie v oblasti ľudských práv. Jeho cieľom bolo vyškoliť mládežníckych vedúcich pre vzdelávanie v oblasti ľudských práv. Tento projekt nadviazal na Svetový kongres o preventívnom systéme a ľudských právach, ktorý sa uskutočnil v Ríme v januári 2009. Prvou časťou programu bola teoretická časť so zámerom pochopiť problematiku ľudských práv. Teóriu neskôr nahradila praktická časť, kde si účastníci mohli vyskúšať svoje schopnosti a pod dohľadom tímu skúsených školiteľov aj prevziať zodpovednosť za aktivity v tímoch. Toto zasadnutie ukázalo ochotu mladých ľudí rozvíjať svoju schopnosť vzdelávať budúce generácie dobrovoľníkov a tiež otvorilo možnosť samovzdelávania v oblasti ľudských práv, ktoré má za následok schopnosť vzdelávať v tejto oblasti aj ostatných. *jm*

MISIE

Misijní dobrovoľníci sa rozbehli do sveta

VIDES-áci, misijní dobrovoľníci, boli verní svojmu povolaniu v zahraničí a na Slovensku aj počas tohto leta. Zúčastnili sa na táboroch a rôznych iných aktivitách, ktoré prebiehali v Rumunsku, na Ukrajine a doma v Boľkovciach, v Nitre i Kokave nad Rimavou. Niektorí už mali misie odskúšané aj na vlastnej koži, iní s touto službou ešte len začínali. „Na misiu som išla prvýkrát a celú som ju vložila do Božích rúk s vierou, že on sa o všetko postará najlepšie. Snažila som sa rozdávať to, čo je vo mne. Samozrejme, ruženec na premodlenie nemohol

chýbať," povedala Nikola Mihalčinová. Skúsenejšia misionárka Lucia Daňová si už takúto prácu vyskúšala minulý rok v Rumunsku, a tak sa tentoraz rozhodla odísť na Ukrajinu. „Vedela som, že nebudem mať na ružiach ustlané, čo sa týka toho materiálneho. Vzala som to však ako výzvu, ako niečo, čo Boh odo mňa očakáva a na čo mi dáva potrebnú silu. Vložila som to do rúk Panny Márie Pomocnice, aby sa o nás starala a aby na nás dohliadala," popísala svoje dojmy. *mm*

SVET

Svetové dni mládeže v Brazílii: Toto je náš sľub, naše krédo

Prvé stretnutie saleziánskej mládeže v Brazílii sa skončilo 21. augusta. Mladí počas prípravných dní tvrdo pracovali, aby spísali text, ktorý bude slúžiť každému regiónu a krajine ako program. Počas nedeľného dopoludnia sa uskutočnilo niekoľko stretnutí – provinciálnych, národných i regionálnych, vďaka ktorým sa spísal jeden dokument v jazykoch amerického kontinentu: v angličtine, v španielčine, v portugalčine a vo francúzštine. Obsahom sú nádeje a sľuby každého, kto chce byť nasledovníkom a apoštolom charizmy dona Bosca.

Ako model saleziánskej spirituality ponúkol don Fabio Attard stať z Písma o Marte a Márii: byť radostný, počúvať a brať Krista ako centrum – a toto všetko vnášať do života ako rovnováhu medzi kontempláciou a službou. V dokumente sa píše: „Inšpirovaní donom Boscom a Máriou Mazzarellovou veríme, že sme povolávaní k zodpovednosti, priateľskosti, optimizmu a k tomu, aby sme viedli ďalších mladých k svetlu Ježiša, nášho Spasiteľa a Osloboditeľa, ako službu Bohu, aby sme evanjelium priniesli do každodenného života obyčajných ľudí." *mm*

DOMKA

Trnavu zaplavili tisícky mladých

Trnavské Trojičné námestie sa po roku opäť stalo dejiskom hudobného festivalu Lumen. Počas prvého júnového víkendu navštívilo festivalové mesto vyše 8 000 mladých zo Slovenska i zahraničia. Hlavný program na námestí, kde vystúpilo 11 slovenských a zahraničných gospelových kapiel, bol tradične bezplatný. Novinkou bola spoplatnená „XL zóna", vďaka ktorej vznikla možnosť finančne podporiť festival. Vstupné sa vzťahovalo na aktivity mimo Trojičného námestia – prednášky, workshopy, multižánrový projekt Stage z bratislavskej Petržalky, Čeky point Mariána Čekovského, ako aj program v mestskom amfiteátri. V blízkosti hlavného námestia na Radničnom nádvorí mali účastníci k dispozícii viacero ďalších možností využitia času. Domka stan ponúkal príjemný oddych na tuli vakoch, rôzne spoločenské hry a kalčeto. Rehoľná kaviareň pod záštitou rehoľníkov a rehoľníčok zabezpečovala službu ucha i možnosť občerstvenia, a tak vytvárala príjemnú atmosféru oddychu od hlučného námestia. Nechýbal ani detský kútik a divadlo pre najmenších. Dvadsiatemu prvému ročníku festivalu Lumen prialo aj počasie – medzi úvodnou a záverečnou svätou omšou v Trnave nespadla ani kvapka dažďa. *jm*

Viac aktuálnych správ na www.saleziani.sk a v relácii

FMA a SDB

Saleziánska vinica má nových robotníkov

Počas letných prázdnin sa saleziánska rodina rozrástla o troch zasvätených členov. Prvé sľuby zložili dvaja saleziáni a jedna sestra saleziánka. 3. augusta povedala Monika Wassermannová z Košíc Bohu svoje áno ako dcéra Márie Pomocnice. Svätá omša pri príležitosti prvých sľubov sa konala o 11.00 v Kostole nanebovzatia Panny Márie v Šamoríne. V Inštitúte dcér Márie Pomocnice chce podľa vlastných slov nasledovať Pannu Máriu, poníženú služobnicu, ktorá dala svojmu Pánovi všetko. Krátko nato sa Bohu zasvätili aj dvaja muži. V Kostole sv. Jána Evanjelistu v Poprade-Veľkej zložili 15. augusta svoju prvú reholnú profesiu Matej Fabian z Bratislavy a Mark Naidzich zo Smargonu v Bielorusku.
Prvé sľuby skladajú reholníci po ukončení noviciátu a zaväzujú sa žiť životom čistoty, chudoby a poslušnosti. *jm*

SVET

Vo Vatikáne sa vyjadrili k materiálom o kauze dona Titusa

Kongregácia pre kauzy svätých sa 28. júna vyjadrila k materiálom o kauze saleziána dona Titusa Zemana. V liste od prefekta kongregácie kardinála Angela Amata sa uvádza, že bol vydaný dekrét o právnej platnosti diecézneho skúmania v prípade života a mučeníctva pre vieru Božieho služobníka Titusa Zemana SDB. Týmto úkonom kongregácia potvrdila, že materiály zozbierané počas prác na kauze na Slovensku sú platné a bezchybné. Túto informáciu spolu s kópiou listu z kongregácie dostal vicepostulátor kauzy don Jozef Slivoň SDB, ktorému podal správu generálny postulátor saleziánskej rodiny don Pierluigi Cameroni. „Člen kongregácie, ktorý skúmal pripravenú dokumentáciu z Bratislavy, mi povedal, že vidno, že diecézny proces bol vykonaný s láskou a starostlivosťou," tlmočil don Cameroni. Provinciál saleziánov na Slovensku don Karol Maník povedal: „Som vďačný Bohu za nášho spolubrata Titusa Zemana. Je dobré, ak máme my kňazi, mladí ľudia či verejnosť vzor, ako možno žiť, pomáhať."
Don Titus Zeman bol saleziánskym kňazom, ktorý počas komunizmu po zrušení kláštorov v roku 1950 zorganizoval tri ilegálne prechody bohoslovcov do Talianska. Pri treťom pokuse bol zatknutý, vypočúvaný, mučený a následne odsúdený na 25 rokov väzenia, na následky ktorého zomrel. *jm*

Spiritualita postavená na nohy

Viete, že už tretí rok prežívame prípravu na 200-sté narodeniny dona Bosca? Od augusta 2013 do augusta 2014 sa saleziánska rodina zamýšľa nad témou Saleziánska spiritualita. Ide o štýl duchovného života tak, ako ho žil don Bosco.

Srdcom saleziánskej spirituality je výchovná pastoračná láska. A potom sú tu aj ďalšie črty, jedna taká zásadná: Táto spiritualita je postavená na nohy. To však neznamená opak situácie, keď je niečo „na hlavu". Don Bosco povedal: „Nohami kráčajte po zemi a srdcom buďte v nebi." Jeden a ten istý človek pri prežívaní vzťahu s Bohom v saleziánskom štýle stojí nohami pevne na zemi.

Spiritualita postavená na nohy znamená stáť a žiť v tomto svete, rozvážne o ňom uvažovať a brať ho do úvahy, spolupracovať s tým, čo je dobré a môže poslúžiť k spáse duší. Tu sa však vynára otázka: V akom svete to stojíme? Veď tak často sa zdá, že stojíme nie na zemi, ale na asfalte, nie uprostred poľa s obilím, ale medzi sieťami mobilnej, internetovej, rádiovej a inej komunikácie... A nové možnosti techniky rastú tak rýchlo, že sa z toho občas točí hlava. Máme stáť nohami na tejto zemi? Treba brať do úvahy aj vývoj spoločenskej situácie, ekonomiky, nedokonalé zákony štátu či poznatky psychológie, medicíny, dokonca nejakej sociológie? Je toto tá zem, na ktorej stál don Bosco?

Saleziánska spiritualita stojí nohami na zemi, lebo aj veci na zemi súvisia s Bohom. Tie veci totiž súvisia s ľuďmi, ktorých Boh na túto zem stvoril a miluje ich. Technológie nie sú problém. Výzvou je žiť v milosti jednoty: Nohami na zemi a srdcom v nebi, ten istý človek. Inak by to asi bolo predsa len tak trošku „na hlavu".

Rastislav Hamráček SDB

Výchova a rozmer kostola

Autor: Marián Husár SDB

Keby sme sa započúvali do svedectiev chlapcov z prvého oratória na Valdoccu, zistili by sme, že tieto opustené siroty, ktoré nikoho nemali, našli svojho otca v donovi Boscovi. Vedeli, že ich má skutočne rád a že by bol ochotný obetovať pre nich aj svoj život.

Don Bosco vtiahol týchto chlapcov do zvláštneho, hlbokého dobrodružstva. Cez jeho dobrotu mohli objaviť dobrotu a lásku nebeského Otca. Život dona Bosca, premietnutý do jeho výchovného systému, doteraz vedie mladých k tomu, aby zakúšali, že Boh ich miluje a že jeho láska je bezpodmienečná a nezávislá od okolností. Je večná. Neexistuje nič, čo by zabránilo Bohu milovať nás. „Boh nás prijíma až do najhlbšej podstaty našej bytosti. Jeho láska je vždy prvá, vyrastáme z nej. Najvnútornejšou podstatou našej osobnosti je jeho láska k nám... Stvoril nás, odnepamäti si zvolil práve nás a jeho túžba po nás bola taká silná, že sme jedného dňa začali existovať“ (Wilfrid Stinissen).

Don Bosco sa už od detstva učil silno vnímať Božiu lásku vďaka mame Margite a múdrym duchovným sprievodcom, ktorých stretával na životnej ceste. Náklonnosť Boha cítil až tak intenzívne, že svojim duchovným synom saleziánom zanechal odkaz, ktorý teraz nachádzame v saleziánskych Stanovách: „Salezián, ktorého k mladíkom posiela dobrotivý Boh, láska sama, je otvorený a srdečný, ochotný urobiť prvý krok a každého vždy prijať s dobrotou, úctou a trpezlivosťou. Jeho láska je láskou otcovskou, bratskou a priateľskou, schopnou utvárať priateľské vzťahy. Je to láskavosť, ktorú don Bosco tak veľmi odporúčal. Jeho čistota a vyrovnanosť mu otvárajú srdce pre duchovné otcovstvo a dávajú z neho vyžarovať láske, ktorou nás predchádza Boh“ (S 15). Stanovy predkladajú saleziánom nádhernú životnú cestu povolania – byť znakmi Božej lásky. Don Bosco pevne veril, že k mladým ho posiela Boh – „láska sama“. Hneď v prvom sne, už ako malý chlapec, dostal Učiteľku, ktorá ho naučila pravej múdrosti. Celý život sa riadil heslom vyvierajúcim z jeho najhlbšieho vnútra: „Pane, daj mi duše, ostatné si vezmi.“ Svojim úbohým chlapcom túžil sprostredkovať Boží dotyk.

Akýmsi zhmotnením tohto životného smerovania a podstatného prvku vo výchove podľa preventívneho systému je to, že stredobodom každého saleziánskeho domu sa stala kaplnka. Chlapci a vychovávatelia sa v nej často zastavujú, aby prežili chvíle v sústredenej modlitbe. Toto miesto je žriedlom, kde môžeme spolu načerpať z premieňajúcej blízkosti eucharistického Krista. Tam, v tichu pri adorácii, vo sviatostiach, v osobnej i spoločnej modlitbe, vnímame lásku nášho Boha. Toto hlboké precítenie sa potom pretavuje v našom vnútri a nesieme si ho aj na ihrisko, do školy, do práce, do každodenných povinností – do všetkého radostného, ale i ťažkého, čo nám život pripraví. Kaplnka sa tak stáva privilegovaným miestom stretnutia a výchovy. Tam sa učíme, že sme povolaní ku kontemplácii v činnosti, ako nám ju svojím životom ukázal don Bosco.

Kostol u dona Bosca

Autor: Peter Ondrej SDB

„Táto Spoločnosť bola vo svojich začiatkoch jednoduchým katechizmom“

Vyjadrenie dona Bosca poukazuje na historický zrod jeho diela. Kdesi úplne na začiatku bol katechizmus, čo znamenalo krátke poučenie o pravdách viery. Vieme si predstaviť, že v podaní dona Bosca bolo presiaknuté atmosférou priateľstva, veselosti, dôvery. Tiež tušíme, že stretnutie sa netýkalo len právd viery, ale že súčasťou boli aj modlitby a sviatosti. A určite nikto nepochybuje o tom, že okrem týchto „duchovných aktivít“ sa našiel čas na chodúle, barra rotta, bocce a iné vtedajšie hry.

Zamerajme sa však na jadro celého tohto veselého a rušného stretnutia. V centre neboli hry ani olovrant, ba ani nácvik spevu na vešpery. Stredobodom bol práve katechizmus. Faktom je, že pri hodnotení jedného miesta, kde sa don Bosco stretával s chlapcami, s horkosťou skonštatoval, že „tam ani nebolo miesta, kde by sa slúžila svätá omša“. A preto tento priestor nebol na jeho výchovnú a evanjelizačnú činnosť vhodný.
Slávna Pinardiho kaplnka bola obyčajná šopa. Don Bosco z nej neurobil školu ani klub mladých, dokonca ani dielňu. Najprv ustanovil kaplnku. Neskôr pribudoval školu, miesto na bývanie, dielne a ihriská. Časová súslednosť v tomto prípade nie je náhodná, ale kopírovala to, čo bolo pre dona Bosca naozaj dôležité.

Na obrázku z roku 1853 vidíme všetky štyri dimenzie preventívneho systému dona Bosca – dom, školu, ihrisko, kostol. Kostol, miesto, ktoré evanjelizuje, tam teda nie je „na parádu“.

Prítomnosť kaplnky v saleziánskom diele je niekedy nenápadná, ale veľmi presvedčivá. Kaplnka láka svojím tichom, posvätnosťou priestoru. Kaplnka priťahuje tých, ktorí sú v núdzi alebo majú nejaký problém. Kaplnka sa naplní v momentoch významných životných udalostí človeka či komunity. Kaplnka je miestom, kde sa začína a končí deň oratoriána. Kaplnka je priestorom, kde vznikajú dôležité životné rozhodnutia alebo predsavzatia. Kaplnka prezrádza prítomnosť kohosi iného...

Ani v dnešných časoch nezabúda saleziánsky štýl výchovy na to, čo je v jadre. Práve kostol či kaplnka dávajú všetkých živým a tvorivým aktivitám na poli výchovy špecifickú črtu. Ako dnes ponúkať mladým skúsenosť viery, ako ich voviesť do modlitby, čo urobiť, aby pristupovali k sviatostiam, ako ich naučiť objaviť prítomnosť Ježiša Krista v ich životoch?
Ani takzvané duchovné aktivity nie sú ponúkané nasilu, ale pozývajú. Náš štýl evanjelizácie je často sprevádzaný mnohými, aj laickými aktivitami. Všetkými akciami sa však ako červená niť tiahne pozvanie k modlitbe, svätej omši, sviatosti zmierenia. Nie hneď a nie všetci sa zapoja, ale mnohí áno. Lebo prítomnosť Ježiša Krista v kaplnke láka viac ako všetky ostatné hlučné aktivity. A mení srdcia mladých viac ako premyslené výchovné stratégie.
Ani v gotických chrámoch nevidíme základný kameň. Podobne ani v saleziánskej práci nie vždy na prvý pohľad zaujme práve duchovný rozmer. Mnohokrát si všimneme sociálne či kultúrne dôsledky, no duchovný rozmer je základom každého saleziánskeho diela.

O niečom, čo je bokom, ale má byť prvé!

Autor: Marián Valábek SDB

Stretká s mladými vždy vypĺňala zábava, jedlo, možno niečo náučné, občas čosi, čo súviselo s vierou... Dôležité však bolo, aby mal vedúci stretka vždy na pamäti, že na prvom mieste má byť Boh. A to je základom celého sprevádzania ľudí v ich živote.

Saleziánska výchova má štyri charakteristické piliere – domov, ihrisko, školu a kostol (tieto miesta sa dajú pomenovať rôzne) – a všetky majú svoj podiel na príprave mladých do života.
Don Bosco bol vždy zajedno s pápežom. Súčasný Svätý Otec František i predchádzajúci pápeži veľmi často hlásali svedectvá, ktoré súvisia s budúcnosťou. V encyklike Lumen fidei František spomína, že viera ako odpoveď na predošlé Slovo bude vždy úkonom pamäti. Viera, pamäť budúceho – memoria futuri, sa bude vždy úzko prepájať s nádejou. Viera chápe, že ak slovo, zdanlivo prchavé a prechodné, vysloví verný Boh, stáva sa tým najistejším a najneochvejnejším, čo môže existovať. O toto Slovo sa ako o bezpečnú skalu môžu opierať pevné základy, uvádza sa v encyklike. Boh poslal do tohto sveta ľudí ako mužov a ženy s celkom jasnými úlohami a podmienkami. A Slovo dané na počiatku stále platí. Svet hľadá vylepšenia, ktoré sa neopierajú o usmernenia Stvoriteľa. Človek podlieha móde, no život ho usvedčuje, že móda je dočasná a rodina prehráva.

Niekoľkí z ostatných pápežov, Pavol VI., Ján Pavol II., Benedikt XVI. aj František, nahlas hovoria o pôvodnom Božom pláne: „Vznik manželstva sa začína ako zamilovanie, ktoré sa stáva zasnúbením a následne sviatostným zväzkom. Dlho sme si mysleli, že láska sama osebe zaisťuje to ‚navždy‘, pretože láska je absolútna, ale dnes sa hovorí o ‚ľahkej‘ láske. Vznik manželstva však vyžaduje rôzne rozhodnutia a vnútorné skúsenosti, do hry musia vstúpiť rozum, vôľa i cit, ktoré sa majú zjednotiť. Pri vysluhovaní sviatosti manželstva sa Cirkev nepýta: ‚Si zamilovaný?‘, ale ‚Chceš?‘, ‚Si rozhodnutý?‘. Keď je človek naozaj presvedčený, zvolá: ‚Áno, toto je moja cesta!‘“

Pápež František vo svojom príhovore pripomína: „Všetci sme pod tlakom kultúry provizória. Málokto vsadí svoj život navždy... Budem ženatý, vydatá len dovtedy, kým potrvá láska; stanem sa kňazom, rehoľníkom, sestrou len na ‚kratučkú chvíľu‘ a potom uvidím.“
V minulosti bola definitívna voľba pre manželský alebo zasvätený či kňazský život podporovaná, dnes sa všetci stávame obeťami kultúry chvíľkovosti, dočasnej voľby. Myslím, že by bolo dobré v tomto kontexte pouvažovať aj nad povolaním dobrovoľníctva. Nemožno ho odmietať, no hoci sú dobrovoľníci dôležití, takýto celoživotný štýl môže viesť k utvrdzovaniu sa v spomínanej „kultúre provizória“.
„Musíme sa naučiť zatvoriť bránu povolania v nás samých zvnútra! A ak si nie sme istí, pouvažujeme, necháme si na to čas. Istotu potom spoznáme v Ježišovi, pretože bez Ježiša si nie je istý nikto. A keď cítime istotu, zatvoríme bránu.“ Tým František doplnil to, čo odporúčal Benedikt XVI. v Miláne ako prevenciu pred rozvodmi. Podčiarkol, že počas prípravy do manželstva treba „od začiatku prehlbovať zamilovanosť, aby postupne prešla do hlbokého, zrelého rozhodnutia“; a potom treba sprevádzať manželstvá, aby sa rodiny nikdy necítili osamotené, ale aby boli na svojej ceste zodpovedne vedené. Toto je epifánia rodiny a pre nás je to rozmer samotnej Cirkvi, lebo Kristus je prítomný vo sviatosti manželstva uprostred nej a každá rodina je „domácou Cirkvou“, ak sú v nej „sviatostne žijúci manželia“.

V našich oratkách sú čím ďalej, tým viac aktívne rodiny a manželia, ktorí vyrástli v saleziánskom prostredí. Začína sa „epifánia rodiny“ pre chlapcov a dievčatá. Vidíme a chápeme preventívny systém dona Bosca v kontexte „memoria futuri“, teda jeho pomalé zjavovanie sa v posolstve nádeje.
Manželské stretnutia i rôzne rodinné aktivity v saleziánskych strediskách nám pomáhajú realizovať v tomto štvrtom oratoriánskom faktore prvotný zámer dona Bosca – privádzať mladých k Bohu.
A práve teraz nás Boh posunul ešte ďalej. Cez talianskeho kňaza dona Bonettiho sme znovu objavili, čo je už dávno vyjadrené v Katechizme Katolíckej cirkvi – že sviatosť kňazstva aj sviatosť manželstva sú sviatosťami služby a poslania. A tak rozbiehame evanjelizačné stretká rodín a učíme sa sprevádzať aj rozvedených. „Musím zdôrazniť, že Cirkev ich má rada a oni to musia vidieť a cítiť. Sú milovaní, prijímaní, nie sú ‚mimo‘, aj keď nemôžu dostať rozhrešenie a Eucharistiu. Prostredníctvom pravidelného kontaktu s kňazom a cez stretká s rodinami sú vedení a sprevádzaní, aby objavili možnosť duchovne sa zjednotiť s Kristom v jeho mystickom tele. Je dôležité pochopiť a nájsť možnosť, ako prežívať vieru s Božím slovom a so spoločenstvom Cirkvi,“ povedal Benedikt XVI. A práve toto sme sa učili od dona Bonettiho. Verím, že sa k tomu budeme môcť vrátiť v ďalších číslach časopisu Don Bosco dnes.

Staré (stále) dobré duchovné cvičenia

Autor: Mária Valkovičová FMA

Duchovné cvičenia sú viac-menej „vynálezom“ sv. Ignáca z Loyoly, zakladateľa rehole jezuitov. Výborné skúsenosti s nimi viedli k ich úradnému potvrdeniu v roku 1548 pápežom Pavlom III. Odvtedy sa už niekoľko storočí uznávajú ako jeden z najúčinnejších prostriedkov na prehĺbenie duchovného života. Dnes ich organizujú skoro všetci, ktorým záleží na duchovnom raste veriacich. Duchovné cvičenia patria k pravidelnej ponuke pre zasvätených, katechétov, učiteľov, manželov, mladých, farníkov, pre mužov i ženy a pre každého, kto o ne prejaví záujem.

Aj keď sa o saleziánoch hovorieva „samá švanda, žádné náboženství“, sú predsa len známi tým, že veľké bohatstvo duchovných cvičení a duchovných obnov vedia sprístupniť mladým, dokonca už v stredoškolskom veku. Stačí sa pozrieť na webové stránky stredísk SDB, FMA aj ASC. Často sa tam nachádzajú pozvánky na duchovné akcie a fotografie z nich. Prečo? Don Bosco chlapcom opakoval: „Máš len jednu dušu. Ak ju zachrániš, zachrániš všetko. Ak ju stratíš, stratíš všetko navždy.“ Duchovné akcie pomáhajú prevziať zodpovednosť za osobnú vieru a rásť v nej.

A ako to všetko vyzerá v praxi? Duchovné cvičenia pre mladých trvajú väčšinou od 3 do 5 dní. Je tu priestor a čas na to, na čo v bežnom zhone života mnoho ráz nie je. Čas ticha – silencium. Mladí sa učia stráviť nejaký čas v tichu a samote, čo nie je vždy ľahké. Silencium alebo ústranie po rozobranej téme trvá približne hodinu, pre pokročilých exercitantov aj viac. Počas dňa sa konajú spravidla tri prednáškové stretnutia.
Aj tu platí, že ticho lieči, lebo pomáha:
– učiť sa sústrediť a ísť až do hĺbky srdca;
– učiť sa mlčaniu pre schopnosť byť sám so sebou;
– učiť sa počúvať Boha cez Písmo aj cez každodenný život;
– a predovšetkým učiť sa osobnej modlitbe.
Samozrejme, dôležitá je aj každodenná svätá omša a generálna svätá spoveď. Toto všetko spolu vedie k tomu, aby sa po skončení duchovných cvičení nežili dva životy – jeden bežný a druhý život veriaceho. Je dobré vedieť postupne skĺbiť tieto dve dimenzie prirodzene a príťažlivo a byť tak svetlom sveta a soľou zeme, ako to chcel Ježiš.
Pre tých, čo sa na duchovných cvičeniach zúčastnia po prvýkrát, sú pripravené takzvané začiatočnícke duchovné cvičenia (uvádzajúce alebo vysvetľujúce). Ak chcú mladí napredovať a robiť pokroky na ceste viery, odporúča sa im robiť si duchovné cvičenia každý rok.

„Na duchovných cvičeniach som bola päťkrát a každé z nich boli niečím výnimočné. Dali mi určité nasmerovanie. Sú pre mňa časom, ktorý venujem Bohu a sebe. Niekedy počas nich premýšľam nad uplynulým rokom, či som v niečom podrástla. Inokedy mi hlavou prechádzajú len útržkovité spomienky ako obrázky. Uvedomujem si, ako naše životy Niekto vedie, a snažím sa ho opäť nachádzať.
Hádam najsilnejším zážitkom je generálna spoveď. Nie je len zmierením sa s Bohom, ale aj so sebou samou a prijatím sa. Duchovné cvičenia sú pre mňa veľkým darom, pretože tu nachádzam pokoj. Pokoj do života a vzťahov.“
Monika F., Humenné

Nestačí chodiť do kostola

Autor: Martin Funiak

„Lebo ako telo bez ducha je mŕtve, tak je mŕtva aj viera bez skutkov“ (*Jak* 2, 26). Animátori zo saleziánskych stredísk dostávajú v podobe saleziánskej spirituality od dona Bosca krásny a premyslený návod, ako žiť činorodú vieru. Vieru plnú skutkov vykonaných so správnym úmyslom – pre spásu duší.

Keď som bol mladší, veľmi jasne som vnímal rozdiel medzi kostolom u starých rodičov na dedine a kaplnkou v saleziánskom stredisku na našom sídlisku. V kostole na dedine sedeli ženy v ľavej polovici kostola, muži v pravej a omšu sprevádzal organ. Kaplnka u saleziánov bola malá miestnosť spojená krídlovými dverami s herňou, kde počas omše sedeli ľudia na plastových stoličkách a namiesto organu spieval zbor mladých. Niekoľko rokov už síce máme pekný kostol aj pri našom saleziánskom stredisku a teším sa z toho, ale oveľa viac sa teším na toho, s ktorým sa do kostola chodím stretnúť.

Už som starší a do kostola nemusím chodiť preto, že to chcú rodičia. Napriek tomu tam chodím, lebo chcem. Je to pre mňa možnosť načerpať silu, pokoj a zastaviť sa uprostred zhonu sveta, v ktorom žijem. Študujem na vysokej škole a každý, kto to pozná, určite vie, aké nástrahy prináša so sebou štúdium. Lenivosť, ľahostajnosť, nervozita či strach z neúspechu sa snažia obkľúčiť a poraziť menej vytrvalých jedincov. Kostol je pre mňa miestom, kde ma títo nepriatelia nenájdu a kde si môžem vyprosiť sily, ktoré potrebujem, aby som obstál aj v ďalších skúškach.

Chodiť do kostola však samo osebe nestačí. Človek nemusí byť nutne lepší iba preto, že chodí kostola. Poznám veľa ľudí, ktorí nie sú veriaci a mohli by byť príkladom pre tých, čo kostol navštevujú. Pravá viera prináša ovocie, teda skutky, je to činná odozva. Pre mňa ako saleziánskeho animátora to znamená žiť podľa toho, čo nám povedal don Bosco: „Buďte vždy

veselí, plňte si svoje povinnosti a pomáhajte druhým.“ V týchto troch radách sa ukrýva podstata činorodej viery. Veselosť ako podstata, na ktorej je možné ďalej stavať. Zakladá sa na vedomí, že Boh nás nekonečne miluje a každý deň je priestor pre nás, aby sme túto lásku ďalej šírili medzi ľudí vo svojom okolí. Plnenie si povinností nielen v škole alebo rodine, ale aj ako animátor je dobrým prostriedkom na učenie sa trpezlivosti či budovanie pevného charakteru. No a pomáhanie druhým by som voľne preložil ako skutky lásky či obetu. Animátorstvo, resp. dobrovoľníctvo je práve takéto staranie sa o druhých a napĺňa ma dobrým pocitom, ktorý ťažko opísať. To musí človek vyskúšať sám. Vidieť usmiate tváre, pochopiť

niekoho v ťažkej situácii či pozrieť sa na výsledok dobre odvedenej práce je na nezaplatenie, o to viac, keď je to vykonané v skrytosti.

S Bohom sa nestretáme len v kostole. Môžeme ho objaviť aj v našich priateľoch či v spoločenstve. Pre mňa bolo a stále je dôležitým spoločenstvom naše animátorské stretko GoGoBaby, vďaka ktorému som sa stal animátorom a veľa sa naučil. Dodnes si pamätám na duchovnú obnovu nášho bývalého direktora Antona Červeňa, ktorý počas nej zdôrazňoval, že začlenenie sa do spoločenstva je pre jednotlivca veľmi dôležité, lebo len v rámci neho dokáže rásť a napredovať.

To, čo mňa v poslednom čase najviac priťahuje na viere, je aktuálnosť svätcov. Relikvia dona Bosca na Slovensku bola toho krásnym príkladom. Zmenila veľa životov a medzi inými aj ten môj. Myslím, že don Bosco má čo povedať každému mladému. Všetci si môžeme nájsť na príťažlivom vzore dona Bosca to svoje. Pre mňa je to jeho veselosť a vytrvalosť, s ktorou dokázal prežívať dôležité, aj všedné momenty každého dňa.

Pane, nauč nás modliť sa

Spracovala: Anna Hortová

Len ten, kto sa modlí, sa môže naučiť modlitbe. Ako teda prežívať deň v rytme modlitby? Čo s ťažkosťami pri nej? Odpovede na tieto otázky podáva Marián Gavenda v knižke Pane, nauč nás modliť sa, ktorá je súčasťou edície Viera do vrecka vydavateľstva Don Bosco. Autor v tejto praktickej príručke pre kresťana ponúka rady a odporúčania na ceste k pevnému postoju modlitby. My vám z nej ponúkame niekoľko úryvkov:

„Modlitba je dýchanie duše. Najzákladnejšia životná funkcia. Starosť o dobrú, pravidelnú modlitbu by preto mala patriť na prvé miesto. Sme totiž náchylní práve o ňu sa nechať najľahšie okradnúť."

„Len modliaci sa človek sa môže naučiť modlitbe. ‚Modlitba,' píše Ján Zlatoústy, ‚je prístav v búrke, kotva stroskotancov, poklad chudobných... útočisko v nešťastí, zdroj horlivosti, príčina radosti, matka filozofie.' Inokedy ju nazýva svetlom duše, prameňom spásy, ochranným múrom Cirkvi, zbraňou proti zlým duchom. Už Ján z Kronštadtu hovorí, že modlitba je ‚dýchanie duše, naša duchovná potrava i nápoj', a Teofán Zatvornik ide ešte hlbšie, keď vyznáva, že ‚modlitba je dýchanie Ducha Svätého'."

„Kto sa modlí, verí, že Boh je živo, aktívne prítomný. On sa nám zjavuje a pozýva nás dať mu odpoveď. Viera žije modlitbou. Viera vo svojej podstate nie je totiž ničím iným ako modlitbou. Keď opravdivo veríme, vyjadrujeme sa modlitbou. A tam, kde prestáva modlitba, prestáva aj živá viera."

„Boh sa nezjavuje a neprihovára človeku len cez mimoriadne zjavenia – dokonca cez ne asi najzriedkavejšie. Pre človeka modlitby nesie každá vec značku Božej iniciatívy, a to v ňom vyvoláva obdiv a chválu, vďačnosť, adoráciu. Boh hovorí cez stvorené veci. Veď všetko bolo stvorené jeho slovom; každé Božie dielo je slovo, posolstvo, dar, výzva na radosť a vďaku."

„Modlitba otvára oči vnútra pre Božiu prítomnosť aj pôsobenie, a tým pomáha preniknúť do úplne nového a úžasne zaujímavého sveta. ‚Nebesia rozprávajú o sláve Boha a obloha hlása dielo jeho rúk' (*Ž* 19, 2)."

„Božia prítomnosť je prameňom života a svetla. V modlitbe si to uvedomujeme a otvárame sa životu a svetlu. V nej intenzívne prežívame každý prítomný okamih, lebo sa v ňom stretáme s Pánom dejín, cítime a vyjadrujeme mu vďaku za všetko, čo nám dal a dáva, doňho vkladáme aj svoju nádej a istotu, čo sa týka budúcnosti."

„... modlitba pomáha ‚šetriť' čas. V modlitbe získame nadhľad, vieme roztriediť dôležité od nepodstatného. Upokojíme sa, kým rozbehaný človek zabúda, robí dvakrát to isté, stráca veľa času vysvetľovaním, prečo mešká... A najdôležitejšie je, že vďaka modlitbe dáme večnú hodnotu všetkému, čo robíme, zachránime čas pre večnosť. Vytvoriť si čas na dobrú rannú modlitbu je však tá najlepšia investícia aj z praktickej stránky. I tu platí overená zásada: ‚Kto nezakúsil, nepochopí, kto zakúsil, nezabudne.'"

„Ak začínam deň modlitbou, podujatie prežehnaním, teda ‚v mene Otca i Syna, i Ducha Svätého', znamená to, že doň nejdem sám, ale v mene trojjediného Boha. A to je podstatný rozdiel. Mám Boha na svojej strane, vybavujem jeho vec, plním jeho vôľu. Môžem byť pokojný – urobím, čo mám, a o ostatné sa postará on sám."

„Rannou modlitbou dávame celému dňu duchovný tón, krátkymi modlitbami udržiavame spojenie s Bohom počas dňa. Zakončenie dňa je čiara, ktorou môžeme všetko, o čo sme sa cez deň usilovali, podčiarknuť, ale aj prečiarknuť. I tieto posledné minúty dňa majú účinok na celý deň i noc, a preto sú veľmi dôležité."

„Vzťah k Bohu sa vyjadruje a prežíva v modlitbe. Modlitba je teda takou základnou potrebou pre každého človeka, ako je pre neho potrebný pokrm a kyslík, poznanie a láska. A toto je to najdôležitejšie, čo si treba pri téme modlitby uvedomiť."

„Modlitba je dostredivá sila, ktorá nás spája s Bohom. Zakúšame pri nej pokoj, útechu, istotu. Zakúšame, že deň pretkaný modlitbou je oveľa bohatší..."

R13 Národné stretnutie mládeže

1. Dobrovoľnícka príprava. Hladký priebeh programu zabezpečovalo 314 dobrovoľníkov v pätnástich tímoch. Saleziánski mladí vypomáhali najmä v tíme Animátori pod vedením provinciálneho radcu SDB Pavla Degra.

2. Členovia centrálneho tímu spolu s dobrovoľníkmi investovali do príprav vyše stotisíc hodín svojho času. Viac než 95 percent z tohto času boli aktivity dobrovoľníkov vo veku od 15 do 30 rokov, a to bez nároku na odmenu.

3. Športovú halu v Ružomberku denne obsadilo približne 2 500 ľudí.

4. R13. Logo národného stretnutia mladých Ružomberok 2013 vo farbách brazílskej vlajky s režisérom, dramaturgom a moderátorom programu Pavlom Dankom.

5. Zamyslenie v skupinách. Účastníci R13 sa každý deň stretávali na hodinovej tvorivej katechéze. Rozprávali o témach Kríž, Masky kresťana, Odvaha evanjelizovať. Sto animátorských skupín bolo vidieť všade v centre Ružomberka.

6. Stretnutia s otcami biskupmi. Mladým poslúžili svojím slovom v homíliách, katechézach a tematických zamysleniach otcovia biskupi S. Zvolenský, J. Orosch, J. Haľko, B. Bober, Š. Sečka, P. Rusnák, C. Vasiľ.

Foto: Lucia Chmelová, Štěpán Rek, Jakub Kulaviak, Martin Buzna

7. Otvárací ceremoniál R13. Rytmy bubnov a samby spojili mladých z R13 s účastníkmi Svetových dní mládeže v brazílskom Riu.

8. Kríž R13. Rožňavská diecéza prichystala pre účastníkov prekvapenie. Mladí priniesli kríž, ktorý bude putovať po farnostiach na Slovensku.

9. Svedectvá. Každý deň zaznievali z pódia silné príbehy mladých ľudí. Hovorili o svojich životných skúsenostiach, v ktorých pocítili dotyk Boha.

10. Program. 289 účinkujúcich sa postaralo o trojdňový kultúrno-duchovný program v línii novej evanjelizácie *Choďte a získavajte učeníkov zo všetkých národov* (Mt 28, 19).

11. Stretnutia s Ježišom. Každý deň bolo možné stretnúť sa s eucharistickým Kristom na svätej omši alebo pri adorácii.

12. Do mesta zavítali aj mladí z viacerých východoeurópskych štátov. Pricestovala i mládež z Poľska, Ukrajiny, Maďarska, Litvy a Talianska.

Saleziáni prinášajú knihu rozhovorov s pápežom Františkom

Po slovenskom preklade knihy rozhovorov nemeckého novinára Petra Seewalda s Benediktom XVI. Svetlo sveta prichádza vydavateľstvo Don Bosco s druhým titulom obdobného charakteru. Kniha s názvom Pápež František – rozhovory s Jorgem Bergogliom ponúka možnosť bližšie spoznať život vtipného a zároveň skromného kňaza, milovníka tanga a vážnej hudby, nadšeného a obratného učiteľa, bystrého človeka, ktorý sa stal hlavou Katolíckej cirkvi.

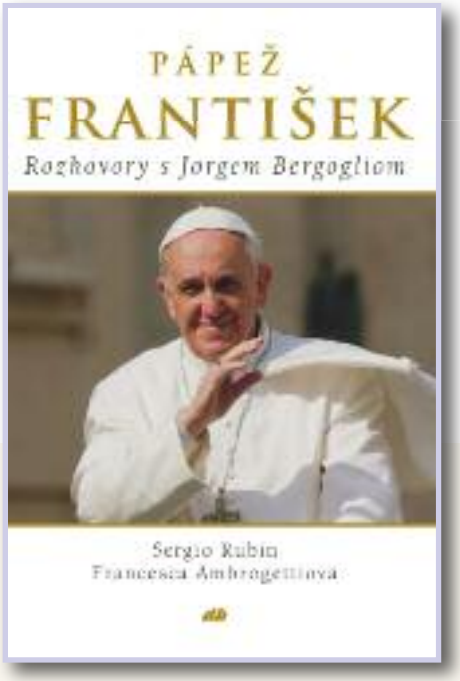

Rozhovory s pápežom Františkom, ktoré s ním v priebehu dvoch rokov viedli novinári Sergio Rubin a Francesca Ambrogettiová, umožňujú čitateľom spoznať (vtedy ešte) kardinálov pohľad na problémy súčasnej Katolíckej cirkvi. Kniha sa nevyhýba ani nepríjemným témam ako kritika Cirkvi za jej „zastarané“ postoje, klesajúce počty kňazov a rehoľných osôb, otázky týkajúce sa sexuálnej morálky a celibátu, hospodárska kríza a dôsledky nedostatku práce, problémy, ale aj odporúčania pre učiteľov a vzdelávací systém a taktiež otázka budúcnosti Cirkvi a ľudstva vôbec.
Bergoglio ponúka pohľad na politiku, ale zároveň odhaľuje svoje osobné prežívanie a súkromie. Čitatelia sa v knihe zoznámia s detstvom a rodinou pápeža Františka, s jeho dospievaním, láskami a záujmami či dôležitosťou jeho prvého zamestnania. Dočítajú sa aj o jeho boji medzi životom a smrťou, keď mu v mladosti diagnostikovali ťažké ochorenie. Kniha je zároveň reflexiou nad vlastným životom, pričom Jorge Bergoglio často používa výrazy ako „zhrešil som...“, „zmýlil som sa...“, „mal som také a onaké chyby“, „život ma naučil...“. Prostredníctvom slov súčasného pápeža čitatelia bližšie spoznávajú jeho osobu a presviedčajú sa, že jeho slová a skutky odrážajú hlboko zakorenenú pokoru. Kniha sa končí vlastnými úvahami a reflexiami Svätého Otca Františka.

Niekoľko malých úryvkov z rozhovorov o Cirkvi a osobnom živote pápeža Františka:

– Ako by ste sa predstavili skupine ľudí, ktorí vás nepoznajú?
– Som Jorge Bergoglio, kňaz. A som rád, že som kňazom.

– Čo je podľa vás najväčšia čnosť?
– Nuž, čnosť lásky, uvoľniť miesto druhým, a to skrze tichosť. Tichosť ma tak zvádza! Stále prosím Boha o to, aby mi dal tiché srdce.

– A najhorší hriech?
– Ak za najväčšiu čnosť považujem lásku, logicky by som mal povedať, že najväčším hriechom je nenávisť, ale mne sa najviac protiví pýcha, namyslenosť. Keď sa mi niekedy stalo, že „som mal o sebe vysokú mienku“, vnútri sa ma zmocnil pocit veľkej hanby a poprosil som Boha o odpustenie, lebo nik nie je zbavený možnosti upadnúť do pýchy.

– Niektorí psychológovia však tvrdia, že Cirkev veľmi zdôrazňuje vinu, a kňazi zase upozorňujú, že sa stráca pocit hriechu.
– Cítiť sa hriešnikom je podľa mňa jednou z najkrajších vecí, aké sa človeku môžu stať, ak ju dovedie až do posledných dôsledkov. Mám na mysli toto: svätý Augustín vo svojich úvahách o vykúpení, majúc pred očami hriech Adama a Evy a zároveň Ježišovo umučenie a vzkriesenie, vraví: Šťastný to hriech, pre ktorý sa nám dostalo takého vykúpenia. Spievame to vo Veľkonočnom chválospeve: „Ó, šťastná vina, ó, šťastný hriech“. Keď si človek uvedomí, že je hriešnik a jeho spásou je Ježiš, vyzná túto pravdu sám pred sebou a objaví skrytú perlu, zakopaný poklad. Objaví to najdôležitejšie v živote: že je tu niekto, kto ho veľmi miluje, kto zaňho obetoval svoj život.

Texty – otázky a odpovede – sú úryvkami z knihy Pápež František – rozhovory s Jorgem Bergogliom.

Knihu Pápež František – rozhovory s Jorgem Bergogliom si môžete zakúpiť vo vydavateľstve Don Bosco aj v elektronickej podobe (viac na stránke www.donbosco.sk). Elektronické knihy (e-knihy) sú novou formou čítania vašich obľúbených titulov a alternatívou tlačených kníh. Na čítanie e-kníh je potrebné elektronické zariadenie a softvér (program), ktorý je schopný e-knihy zobrazovať.

www.donbosco.sk

Na Slovensko priniesla pápežov odkaz

Autor: Slávka Brigantová

Svätý Otec František sám rozhoduje, komu udelí audienciu. V pondelok 24. júna podpísal pozvanie na osobné stretnutie pre Luciu, dievča zo saleziánskeho oratória na Slovensku. O necelých 24 hodín kráčala Námestím svätého Petra, prešla cez povinné kontroly a potom už priamo pred Svätého Otca. Tvárou v tvár sa mohla rozprávať s tým, za ktorého sa počas konkláve v marci modlila, ako jej to náhodne určil modlitbový projekt, do ktorého sa zapojila. S pápežom Františkom strávila vyše pol hodiny a odniesla si mnoho silných dojmov. Hovorili aj o saleziánskom diele na Slovensku. A osobitne pre našu saleziánsku rodinu pod Tatrami nesie Lucia špeciálny odkaz od Svätého Otca.

O čom ste sa so Svätým Otcom rozprávali?

Po celý čas som cítila jeho veľkú pokoru a skromnosť. Zaujímal sa o mňa, o môj život, a tak som mu začala rozprávať o sebe aj o saleziánoch na Slovensku. O tom, koľko pre mňa znamenajú a ako veľa mi v živote dali. Povedala som mu, ako sa mi páči cesta k svätosti, ktorú ponúka don Bosco – taká jednoduchá a s Pannou Máriou. A rozprávali sme aj o mnohom inom. Tiež sme sa spolu modlili pri Panne Márii.

Ako prebiehalo stretnutie a ako si vnímala pápeža Františka?

Je to veľmi skromný a pokorný človek. Trocha som sa obávala toho, že nebudem na jeho úrovni komunikácie, ale on nemal ani najmenší problém znížiť sa na tú moju. Bolo to ozaj stretnutie a rozhovor s človekom, ktorý je blízko ľudí, má o nich skutočný záujem a dokáže obohatiť hoci len svojím láskavým prístupom. A veľmi verí v silu modlitby.

Čo ťa spája špeciálne so Svätým Otcom Františkom?

Keď počas konkláve v marci tohto roka prebiehala internetová modlitbová kampaň „Adoptuj si kardinála“, prihlásila som sa aj ja. Webová stránka mi úplne náhodne pridelila kardinála menom Jorge Mario Bergoglio SJ. Kým teda prebiehala voľba nového pápeža, myslela som naňho v modlitbe a o to viac som sa potešila, keď ho skutočne zvolili. Stal sa „mojím“ Svätým Otcom. A teraz mi je ešte o čosi bližší.

Takže vtedy sa zrodila tvoja túžba stretnúť sa s ním osobne?

Do Ríma som chcela ísť už veľmi dávno. Stáť tam uprostred Svätopeterského námestia, pozerať sa do okna Svätého Otca a čakať, kým večer nezhasne a nepôjde spať. Neskôr som sa však dozvedela, že býva v Dome svätej Marty, takže jeho okno neuvidím. Tak som sa tešila, že budem aspoň v strede námestia. No Boh je veľký a dobrý a daroval mi tento nezaslúžený darček, osobné stretnutie. A za to mu nedokážem byť nikdy dostatočne vďačná.

Z návštevy si priniesla aj odkaz Svätého Otca, ktorý posiela priamo Slovensku...

Pápež František pozdravuje saleziánov, saleziánsku rodinu a ďakuje za ich činnosť u nás doma na Slovensku aj vo svete. Prosí všetkých, aby sa pripojili k nemu v modlitbe troch Zdravasov denne tak, ako to odporúčal don Bosco, a aby po každom Zdravase opakovali invokáciu „Panna Mária, Pomocnica kresťanov, pros v nebi za rast Cirkvi“. To je jeho veľká túžba a odkaz pre saleziánov, saleziánsku rodinu a mladých na Slovensku. Mojou úlohou bolo priniesť tento odkaz domov.

Aby sa srdce usmievalo

Autor: Dagmar Kráľová FMA

Liturgické texty zo sviatku dona Bosca prinášajú po obraze dobrého pastiera intenzívnu výzvu svätého Pavla k radosti: „Ustavične sa radujte v Pánovi! Opakujem: Radujte sa!“ (*Flp* 4, 4). Aj tohtoročná strenna a posledná synoda nás všetkých vyzývajú k radostnej evanjelizácii. Áno, evanjelium je radostná zvesť, a preto sa nová evanjelizácia, najmä saleziánska, bez radosti nezaobíde. Ba radosť je v našej charizme cestou svätosti pre evanjelizátora i evanjelizovaného. Spomeňme napríklad slová svätého Dominika Savia: „U nás svätosť spočíva v tom, že sme veľmi veselí.“ Ale ako mať podľa rady svätého Pavla aj v dnešnej komplikovanej dobe radosť ustavične?

V ambulancii u jedného psychológa sa objavil nový pacient a sťažoval sa na depresie. Terapeut svojmu klientovi okrem iného poradil pozrieť si predstavenie v cirkuse, v ktorom účinkoval vynikajúci klaun. Pacient sa zatváril rozpačito, až z neho napokon vyšlo: „Viete, ten klaun, to som ja.“

Usmievať sa je trendy nielen v televízii, ale aj v obchode a všade tam, kde ide o zisk, úspech alebo kariéru. Už sme si zvykli na tie „papierové“ úsmevy, ktoré málo potešia a v pôvodcovi môžu hromadiť únavu, ba prázdnotu.

V živote kresťana však nejde o úsmev vytrhnutý z kontextu, ale o taký, ktorý má korene v najradostnejšej zvesti evanjelia: Boh je milosrdný, miluje nás a čaká nás nebo. Čo robiť, aby sa nenarušil podstatný kontakt medzi srdcom, v ktorom prebýva náš Pán s najlepšou správou o našej spáse, a tvárou poznačenou každodennými námahami? Pomôžme si obrazmi zo života. Všetci prirodzene túžime po domove, ale nie vždy registrujeme, že ten ozajstný domov si prednostne budujeme vo vlastnom vnútri. Potrebujeme sa starať o svoje vnútro, vytvoriť si v ňom akési zázemie, skutočný azyl pre prípad núdze, odrazový priestor pre nové výzvy, ale aj miesto oddychu po práci a námahe v teréne života. Práve prijímaním seba sa stávame schopnými poskytovať – dnes také dôležité – prijatie aj iným. K tomu nám pomáha vedomie, čo sa v našom srdci deje, dennodenný kontakt so všetkým, čo sa v ňom hýbe. Schopnosť registrovať nielen svoje myšlienky, ale i emócie. Sila neunikať pred nimi do uponáhľanej práce či rozptyľujúcich zážitkov, ale vedieť ostať s nimi a so sebou v hlbokom tichu.

V našom vnútri je ustavičný pohyb, zmena a rast dobra i zla. Podobne ako je to v záhradke s burinou, aj v srdci má to negatívne, najmä ak naň pozabudneme, tendenciu rásť akosi dravšie. Do peknej záhradky treba vložiť veľa času a lásky. Podobne je dobré učiť sa hnutia mysle i srdca nielen včas registrovať, ale aj rozoznávať, pozorne usmerniť a spracovať. Ba vedieť, čo, kedy a ako je potrebné so všetkou ohľaduplnosťou ostrihať alebo vykoreniť. A najmä čo podoprieť, posilniť, ochrániť.

Skôr či neskôr nadobúdame reálnu a veľmi normálnu skúsenosť, že nie všetko sa v našom vnútri dá poňať racionálne. V našom srdci to niekedy môže byť ako s malými deťmi a pri nich býva – najmä ak sú rozšantené – aj tá najjasnejšia logika „na kočku“. Naučiť sa usmerňovať vlastné emócie je veľkým umením života. Don Bosco by povedal „coraggio“, odvahu! Vyžaduje si to poznať ich po mene, porozumieť, prečo sa rodia, prečo prudko mocnejú, vzdorujú alebo dominujú – každý cit zvlášť – podobne ako deti. Keď trpezlivo rozlišujeme často na pohľad nelogickú logiku našich emócií, ľahšie ich zvládneme a usmerníme trochu lepším smerom bez toho, aby sme ich na vlastnú škodu museli represívne odstaviť. Žeby sa úspešná aplikácia preventívneho systému začínala skúsenosťami s vlastným srdcom?

V takto obrábanej pôde srdca, t. j. v každodennom kontakte so svojím autentickým vnútrom, sa môže milosť a z nej plynúca znásobená radosť zakoreňovať hlboko, natrvalo. Dá sa z nej potom hojne čerpať pre seba i pre iných. Či nezasahuje úsmev dona Bosca z fotiek ešte aj dnes až na dno srdca? Je to úsmev svätého Pavla: čím viac utrpenia pre Krista prežil, tým viac sa v ňom zakoreňovala najslobodnejšia radosť. Ani jeho úsmev nezávisel od sekundárnych dobier tohto sveta, lebo pochádzal z hĺbky srdca, z radosti v Pánovi.

Stretnutia dona Bosca a sr. Márie Mazzarellovej (5)

Autor: Piera Cavaglià FMA
Preklad: Jana Beníková FMA

Dedinka Mornese sa pre prácu sestier saleziánok stala primalou. Nemala dobré dopravné spojenie, nebol tu priemysel ani školy. Don Bosco sa preto rozhodol premiestniť prvú komunitu sestier FMA do Nizza Monferrato, odkiaľ sa výchovné diela pre dievčatá šírili ďalej.

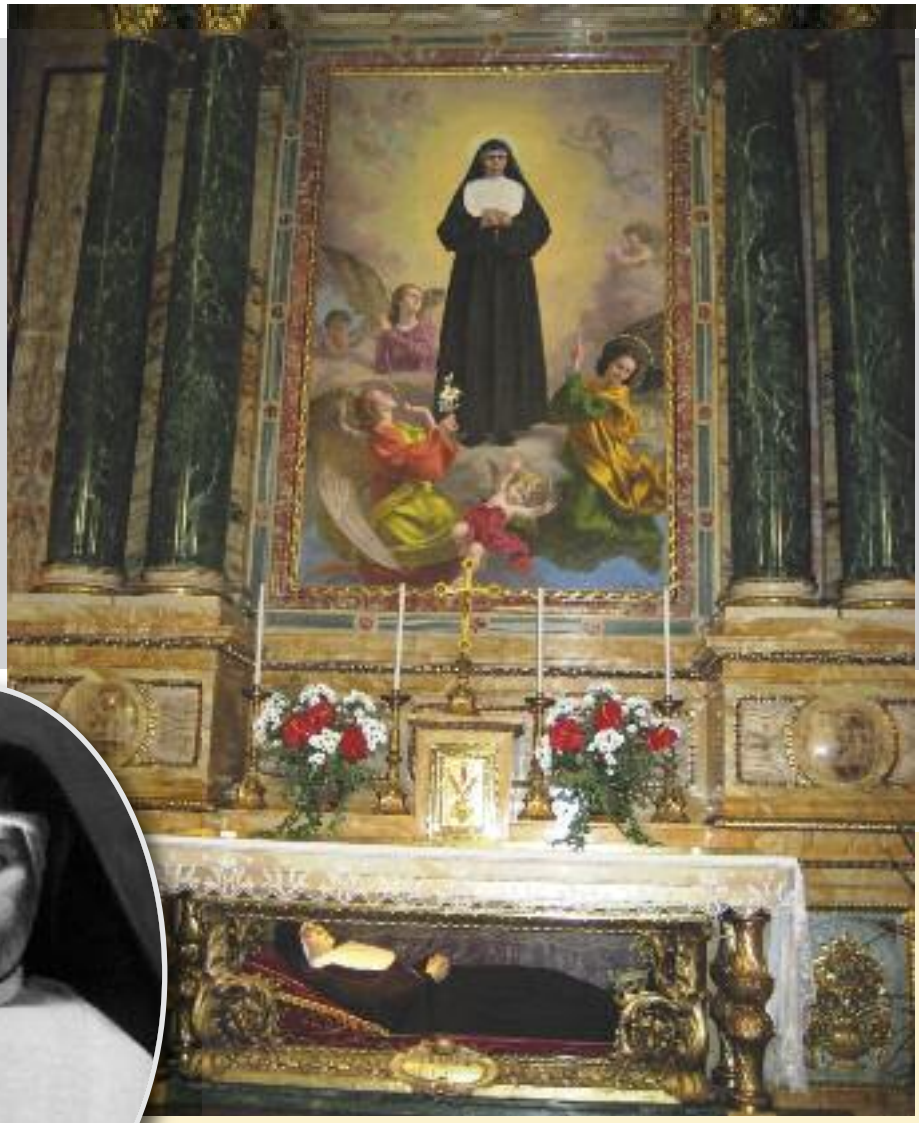

Keď sa saleziánky presťahovali do Nizza, sestra Mária Mazzarellová bola predstavenou inštitútu ešte štyri roky. Začiatkom roka 1881 sa však sestry začali obávať o Máriino zdravie, ktoré sa prudko zhoršovalo. Napriek tomu stihla predstavená v januári napísať najviac listov. Zachovalo sa jedenásť z nich, adresovaných misionárkam a ostatným sestrám. Boli akoby jej testamentom.

Ku koncu mesiaca sa Mária Mazzarellová vydala odprevadiť ďalšiu misionársku výpravu sestier. Zastavili sa na rozlúčkovej slávnosti v Turíne a potom loďou pokračovali do francúzskeho mesta Marseille. 5. februára tam prišiel aj don Bosco a viedol s Máriou dlhý rozhovor. Navrhol jej, aby si šla oddýchnuť do neďalekého Saint-Cyr-sur-Mer, kde bola komunita sestier. Celý mesiac sa tu trápila vo vysokých horúčkach, až kým sa v polovici marca jej zdravotný stav náhle nezlepšil. Rozhodla sa teda navštíviť svoje dcéry v La Navarre a v Nice. Tu sa poslednýkrát stretla s donom Boscom. Rozprávali sa spolu o sestrách, o obavách a dojmoch z návštev.

Krátke podobenstvo dona Bosca

Počas rozhovoru sa Mária Mazzarellová s jednoduchosťou spýtala dona Bosca: „Otče, uzdravím sa ešte?“ A on jej začal vľúdnym tónom rozprávať známy príbeh: „Jedného dňa sa smrť zastavila v kláštore a volala vrátničku, aby šla s ňou. ‚Nemôžem,‘ odpovedala ona, ‚niet nikoho, kto by ma v tejto službe nahradil.‘ Smrť teda vošla ďalej do kláštora a pozývala tých, ktorých stretla cestou: učiteľky, študentov, a dokonca aj kuchárku; ale od všetkých dostávala tú istú odpoveď: ‚Máme tu urobiť ešte veľa práce.‘ ‚Dobre!‘ odpovedala smrť, ‚idem k predstavenej!‘ Aj ona sa ju však snažila presvedčiť mnohými dobrými dôvodmi, aby ešte pozhovela. Smrť však bojovala tvrdo: ‚Predstavená musí všetkých predchádzať dobrým príkladom, a to aj v prípade, že ide o cestu do večnosti. Ideme teda!‘ Predstavená sklonila hlavu a šla.“

Podobenstvo nemohlo byť jasnejšie. Matka Mazzarellová ho pochopila a pripravila sa na prechod na druhý breh. Ten už nebol ďaleko, chýbalo len niečo vyše mesiaca. Zomrela v Nizza Monferrato 14. mája 1881.

Neuveď nás do pokušenia: Sebadisciplína

Autor: Bruno Ferrero
Preklad: VDB

Azda by sme mohli povedať, že súčasnú finančnú krízu do veľkej miery vyvolalo zlyhanie sebadisciplíny celej generácie. Teraz trpíme, pretože sme si zvykli byť spokojní s prílišnou demokraciou v krajine, kde bujnejú pokušenia. Je ťažké kontrolovať sa a krotiť vo svete, ktorý sa ponáhľa ulahodiť našim „chúťkam“, vo svete, ktorý vyzerá ako obrovský „bufet“.

Tomuto vnímaniu reality „napomáha“ aj súčasná technológia. Znížila ceny mnohých tovarov, podpichuje náš apetít a vábivé lichôtky sú na dosah ruky. Mottom internetových stránok je často opakovaný slogan: „Život je krátky. Uži si ho.“ Stačí kliknúť a všetky túžby sa môžu naplniť predovšetkým vďaka magickej vynaliezavosti bánk, ktoré nám požičajú na akýkoľvek nákup bez zodpovedného rozmýšľania o budúcnosti.
Najväčšia zmena sa však odohrala v našom vnútri. Tkvie v snahe jednotlivca povýšiť svoje osobné šťastie nad všetko ostatné. Kto napríklad už nie je spokojný so svojím zväzkom a chce ho rozviazať, môže tak urobiť, pretože už neexistuje sociálny tlak, ktorý by mu v tom mohol zabrániť.

Aj mladší sa zamotali do tohto všeobecného víru. Unavení z nepretržitého naliehania ponúk sú často neschopní sústrediť sa, sú prelietaví, majú labilný zmysel pre hranice.

OTÁZKOU NAŠICH ČIAS JE, KDE SÚ DOSPELÍ

Prvý krok, ktorý musíme urobiť, je uvedomiť si, ako silno nás prostredie podmieňuje, a naučiť sa ho ovládať. Najmä rodičia dospievajúcich musia brať na vedomie tieto okolnosti, a keď je to možné, mať ich pod kontrolou, dokiaľ deti nie sú schopné prevziať zodpovednosť. Napokon aj dospelí sa musia naučiť vyhýbať sa nástrahám skrytým za „príležitosti“. Preventívny systém nie je alternatívou, ale tvorí podporné lešenie, ktoré dovoľuje osobnosti spevnieť.

V jednom internáte kúpili niekoľko krásnych čerstvých jabĺk a položili ich v komore do košíka vedľa okna. Za nejaký čas všetky jablká zmizli! Keď riaditeľka uvidela dona Bosca, oslovila ho:
„Otče, vidíte, čo mladí dnes ráno vyviedli? Mali sme zopár krásnych jabĺk k sviatočnému obedu a všetky nám ukradli!“
On jej so zvyčajným pokojom odpovedal:
„Chyba nie je v mladých, ale na vašej strane. Odkážte prefektovi, že don Bosco povedal, aby sa na toto okno rýchlo namontovala mreža... Zapamätajte si, mladým nesmiete dať príležitosť spáchať priestupok. V tom spočíva preventívny systém dona Bosca!“ (*Memorie Biografiche* X, 649).

VYCHOVÁVAŤ K SEBADISCIPLÍNE

Sebadisciplína je svojou povahou záhadná a závisí od mnohých faktorov. Návyky, závislosti, pchanie nosa do všetkého – všetky tieto zlozvyky sú ospravedlňované. Považujú sa za choroby pochádzajúce z hazardných hier, nakupovania, drog, nadmerného požívania alkoholu, závislosti od videohier a internetu. Vychádza sa pritom z predpokladu, že vôľa jedinca nič neznamená. Je to však niečo ako zrieknutie sa našej prirodzenosti. To, čo nakoniec zostane z ľudskosti, je neschopnosť počúvať vnútorné podnety a zaradiť ich do formovania svojho charakteru. A túto cenu je ochotných zaplatiť čoraz menej ľudí. Zápas o získanie sebadisciplíny je skutočným dobrodružstvom, pretože ide o určitý boj. Sila vôle funguje ako svaly: zväčšujú sa len každodenným cvičením. Používa sa, keď učíme deti dobrým návykom typu „keď ťa nahnevajú, prv ako zareaguješ, narátaj

do dvadsať“, „nejedávaj mimo určeného času“, „choď spať o deviatej“, a tak ďalej.

V dnešnej dobe mnohým deťom diagnostikujú poruchu sústredenia, ale v mnohých prípadoch, hoci nie vo všetkých, je dôvod ich vyrušovania jednoducho taký, že sa nikdy neučili praktizovať sebadisciplínu. Preto je potrebné konať v predstihu.

Veľa závisí od správneho výberu a od vízie – sebadisciplína spočíva v schopnosti vidieť veci z nadhľadu, vedieť odmietnuť rýchle riešenia a nestrácať pritom zo zreteľa uskutočňovanie dôležitejších cieľov. Kto nemá takýto cieľ, ľahko sa nechá zlákať pokušeniami. Organizovanie vhodnej práce napomáha vytvárať bezpečné prostredie. Istá štúdia ukázala, že stačí jedno okno v učebni smerujúce do záhrady, aby sa disciplína žiakov zvýšila o 20 %. Aký človek vyrastie zo žiaka, ktorý študuje niekoľko metrov od zapnutého televízora?

MAGICKÉ ZRKADLO

Hádam najdôležitejším faktom je, že sebadisciplína sa osvojuje v spoločenstve s druhými. Ak sa niekto na nás pozerá, snažíme sa správať inak, lepšie. Experimenty dokázali, že stačí jednoducho umiestniť do miestnosti zrkadlo, v ktorom ľudia vidia svoj vlastný obraz, a cítia sa, ako by ich niekto pozoroval. A tak napríklad bez váhania zaplatia za časopis, aj keď tam nie je predavač. Umiestnenie zrkadla v oddelení sladkostí obchodného domu zasa znížilo krádeže až o 70 %. Pre deti sú nenahraditeľným zrkadlom duše ich rodičia. Sú tým „magickým zrkadlom“, ktoré ukazuje, že toto konkrétne správanie, toto slovo, toto klamstvo slúži buď na budovanie dobrej osobnosti, alebo na jej deštrukciu. Rodičovské uznanie alebo nesúhlas veľmi zavážia. Rodičia, ktorí sú so svojimi deťmi málo, majú potomkov s veľmi slabou sebadisciplínou. A rozmer rozkladu v našich spoločenstvách je najhorším dôsledkom súčasnej modernej doby...

Saleziánske misijné centrum vo Varšave

Autor: sr. Grazyna Sikora FMA

Saleziánske misijné centrum vo Varšave je zároveň aj Národnou misijnou kanceláriou. Bolo otvorené v roku 1981 so zameraním na Projekt Afrika a prví poľskí saleziáni, ktorí mali odcestovať do Zambie, odchádzali práve stadiaľto.

Centrum bolo najprv založené v Lodži, neskôr vo Varšave. Jeho prvým direktorom bol fr. Bronislaw Kant, ktorý v tejto funkcii pôsobil deväťnásť rokov. Druhým direktorom sa stal fr. Stanisław Rafałko (2000 – 2009) a tretím fr. Roman Wortolec. Naposledy sa výmena direktorov konala 1. augusta 2009 počas každoročného stretnutia saleziánskych misionárov a dobrodincov – podujatia, ktoré sa organizuje už sedem rokov.
Fr. Kant zriadil a rozvíjal misijné centrum v ťažkých časoch komunizmu, a aby prekonal všetky ťažkosti, musel pracovať skutočne tvrdo a s neutíchajúcim nadšením. Svoje úsilie sústredil najmä na pomoc misionárom v Zambii, no jeho podporu dostávali aj misie v ďalších častiach sveta. Začal vydávať knihy a iné materiály o misiách, mesačník Saleziánske misie a otvoril tiež misionárske múzeum. Počas deväťnástich rokov, keď bol fr. Kant vo funkcii direktora, odišlo na misie 120 saleziánov.

Keď v roku 2000 prebral mandát fr. Stanisław Rafałko, centrum nabralo nový dych. Nadšenie ďalšieho direktora prinieslo nové spôsoby misijnej práce. Do činnosti začlenil i laikov a v apríli 2001 spustil projekt Adopcia na diaľku. Program sa najprv zameriaval na jednotlivcov, po dvoch rokoch presunul ťažisko záujmu na skupiny. Vďaka projektu dostalo šancu študovať viac než 10 000 mladých ľudí zo 42 komunít saleziánov a saleziánok v deväťnástich krajinách.
O rok neskôr inicioval fr. Rafałko vytvorenie Medzinárodného dobrovoľníckeho hnutia don Bosco, ktoré umožnilo šesťdesiatim mladým Poliakom stráviť minimálne rok prácou na misiách a niekoľko ďalších stoviek mladých mohlo ísť pomôcť na misie počas prázdnin.

Jednou zo základných úloh Saleziánskeho misijného centra je zháňanie materiálnej pomoci pre misie a misionárska animácia. Jej dôležitým nástrojom bol i časopis Saleziánske misie, ktorý sa bežne tlačil v náklade 28 500 kusov a stal sa najvýznamnejším misionárskym časopisom v Poľsku. Okrem rozvíjania už spomínaného misionárskeho múzea sa centrum naďalej aktívne venuje aj vydavateľskej činnosti a prostredníctvom Multimedia Don Bosco aj kinematografickej tvorbe. Za ostatné roky vyrobili 27 filmov s misionárskou tematikou.

Misijná kancelária začala medzičasom spolupracovať s turínskym Media Centre Missioni Don Bosco a tiež s domácimi masmédiami – televíziou, rádiom i tlačou. Na misijných projektoch, ktoré patria saleziánom a sestrám saleziánkam, spolupracuje misijné centrum s ostatnými kanceláriami, čo uľahčuje financovanie, a za posledných osem rokov tak mohli spoločne dokončiť až 196 projektov.
V roku 2007 začalo centrum spolupracovať aj s ministerstvom zahraničných vecí, aby tak získalo viac uznania za svoju prácu a lepšiu priechodnosť svojich žiadostí o pridelenie fondov určených rozvojovým krajinám.

Varšavské misijné centrum je výborným príkladom fungujúcej spolupráce medzi zložkami saleziánskej rodiny. Dôležitosť zjednotenia pre prácu na misiách zdôraznil aj generálny poradca pre misie fr. Václav Klement, keď navštívil kanceláriu 24. novembra 2008. „Myslím, že takáto spolupráca saleziánov, sestier saleziánok a laikov na realizácii veľkej túžby dona Bosca – misie pre národy – je v saleziánskej rodine skutočne jedinečná a jej efekt je viditeľný. Kým v roku 2000 pracovalo na tomto diele 25 000 dobrodincov, dnes ich je vyše 30 000," povedal.

Okrem misijných aktivít je centrum pre misionárov aj „domovom". Počas dovolenky v krajine si tu môžu urobiť prestávku, dohodnúť lekárske vyšetrenie alebo si vykonať každoročné duchovné cvičenia. Toto ostáva nemenej dôležitou funkciou domu.

Nové výzvy, s ktorými sa Cirkev, saleziánska rodina i misijné krajiny musia konfrontovať, inšpirujú k ďalším a ďalším nápadom pri pomoci misiám národov. Rozvíjame svoju kreativitu a zbierame dobré myšlienky od kohokoľvek, kto vie a chce spolupracovať na misijnom diele, ktoré donovi Boscovi tak ležalo na srdci.

Írsko – Príbeh vynálezcu hry Tactico – Futbalová edícia

Autor: ANS Dublin

Ír Mark O'Callaghan je dnes úspešným podnikateľom. Pred tridsiatimi rokmi by si to však sotvakto vedel predstaviť. Mark sa vtedy pre rodinné problémy musel presťahovať do Don Bosco House v Clontarfe, kde sa oňho postarali saleziáni a ďalší veriaci. A práve vďaka nim má Markov príbeh šťastný koniec.

Tragédia v Markovej rodine spôsobila, že rodičia neboli schopní postarať sa o neho ani o jeho brata a tri sestry. Všetky deti boli preto premiestnené do náhradnej starostlivosti. „Niektoré detské domovy a ubytovne, v ktorých Mark býval, boli skutočne nevľúdne miesta," vysvetľuje salezián Val Collier, ktorý bol riaditeľom Don Bosco House v rokoch 1982 až 2011.
Našťastie sa však Mark a jeho súrodenci po čase dostali do dublinského St Clare's, Harold's Cross, kde sa ich ujala sestra Francis. Táto reholníčka mala mimoriadny vplyv na chlapcov život. „Som tu vďaka nej," hovorí Mark. „Všetci sme ju mali radi a každé dieťa v dome ju volalo mama."

Keď Mark dovŕšil štrnásť rokov, presťahoval sa do Don Bosco House, kde ostal asi dva roky. Pamätajú si ho tam ako sympatického adolescenta so silnou vôľou a oceľovou rozhodnosťou. Hoci bol bystrým mladým mužom, v tomto čase mu školské povinnosti robili značné problémy. Boli to však preňho dôležité roky, lebo mu pomohli formovať svoj charakter a rozhodovanie.
Neskôr, keď sa Mark odsťahoval z Don Bosco House, prišlo ďalšie náročné obdobie, v ktorom zakúsil aj bezdomovstvo. Našťastie mu vtedy opäť pomohla matka Francis. Našla mu byt, a dokonca začal navštevovať súkromnú školu v centre Dublinu. No pre rastúcu nezamestnanosť v Írsku a nedosiahnuteľnosť univerzitného vzdelania odišiel Mark do Francúzska a následne do Nemecka, kde prvý rok prespával v stane. Ostal tam päť rokov, kým neodišiel za svojím bratom do Londýna. Tam vyštudoval na Westminsterskej univerzite, získal diplom z elektronických zobrazovaní a chvíľu pracoval vo filmovom priemysle.
Potom sa pridal k svojmu bratovi, ktorý pracoval ako elektrotechnik v novom štadióne vo Wembley. Práve v tom čase mu prišla na um myšlienka na hru Tactico. „Rozmýšľal som, že doteraz nikto nevymyslel stolovú hru založenú na princípe futbalu," rekapituluje Mark.
Po osemnástich mesiacoch tvrdej práce, skúšaní makiet hry s kolegami a neskôr s cieľovými skupinami prišiel s finálnou verziou hry Tactico. Hru začali vyrábať v USA a Čína im dodávala kovové, plastové a laminátové súčiastky.
V roku 2010 prišla Tactico – Futbalová edícia na írske a britské pobrežia z Hongkongu a veľmi si ju tu obľúbili. Mark v poslednom období veľakrát vystupoval v televízii a rádiu, aby porozprával svoj zaujímavý príbeh. Pri tejto príležitosti sa verejne poďakoval aj Matke Francis za starostlivosť, ktorú dostal v St Clare's a v Don Bosco House. Vrátil sa do Clontarfu, kde sa podelil o svoj príbeh so súčasnými obyvateľmi a zamestnancami detských domovov a citlivo ich povzbudil, aby nestrácali vo svojom živote nádej. Niekoľko stolových hier Tactica nechal aj v Don Bosco House.
V súčasnosti Mark pracuje na stolovej hre zameranej na rugby, kriket a americký futbal určenej pre medzinárodný trh. Bol by rád, keby v Dubline, v Harold's Cross Park, odhalili na pamiatku sestry Francis pamätnú tabuľu a postavili parkovú lavičku, kde siroty budú môcť cítiť jej objatie.

Don Pravda o misiách

Autor: Gabriela Miškovičová

Bol zakladateľom a prvým predsedom občianskeho združenia SAVIO, ktoré vzniklo na pomoc deťom a mládeži v menej rozvinutých regiónoch sveta. Už niekoľko desiatok rokov pôsobí ako misionár v rôznych krajinách od Ruska až po Afriku. V júni navštívil rodné Slovensko, kde načerpal nové sily do ďalšej práce a stihol nám aj porozprávať o živote na „čiernom kontinente“. Misionár don Daniel Pravda.

Kedy ste sa rozhodli pre misie a v ktorých krajinách ste pôsobili?

Misionárom som od roku 1980, keď sa mi podarilo vycestovať zo Slovenska. To v dobe komunizmu nebolo úplne samozrejmé. Najprv som pracoval v Zaire, dnes premenovanom na Konžskú demokratickú republiku, potom som odišiel na Sibír, kde sa práve zakladali misie. Odtiaľ ma po čase poslali do Azerbajdžanu. Neskôr som bol misionárom v Gabone a teraz pôsobím v Čade.

Čo vás inšpirovalo vydať sa na misie?

Cítil som vo svojom vnútri volanie, Boží hlas, ktorý mi vravel, že ma potrebuje v misijnej práci. Tejto výzve som sa podvolil, a keďže všetko potom prebiehalo hladko – predstavení súhlasili a bez väčších ťažkostí som si vybavil odchod z rodnej krajiny –, vedel som, že to bolo správne rozhodnutie.

Kde vás čakalo najviac úskalí?

Najnáročnejšie to bolo hádam na Sibíri. Ani nie kvôli podnebiu, ale pre množstvo problémov s administráciou a veľký počet byrokratických prekážok. Z hľadiska pastorácie a kontaktu s ľuďmi to však bola príjemná skúsenosť a s Božou pomocou sa mi darilo nachádzať si k nim cestu. Sibír mi veľmi prirástla k srdcu a nechal som tam asi najväčší kus zo seba. Dodnes sa za túto krajinu často modlievam. Nanešťastie som tam ochorel, a tak s návratom už nepočítam. Inak, keby mi to zdravie dovolilo, myslím, že by som tam bol až podnes.

V Čade, kde pôsobím teraz, som ako farár v obrovskom saleziánskom diele doslova pohltený množstvom pastoračnej práce. Z troch bratov sme tam iba dvaja kňazi a od rána do večera sme v duchovnej službe. Pri tejto práci prežívam plné ľudské, duchovné a misionárske zadosťučinenie a skutočne cítim, že pracujem pre Pána a Pán pracuje so mnou aj cezo mňa. Preto sú tieto posledné zážitky pre mňa najčerstvejšie a najsilnejšie.

Je práca a prístup k evanjelizácii v Afrike a na Sibíri rozdielny?

Napriek tomu, že je to stále misia, vzťah k ľuďom sa musí líšiť podľa zemepisného, kultúrneho a sociálneho hľadiska i mentality. Na Sibíri sa venujeme každému jednotlivo, nie masovo. Práca je tam takpovediac od osoby k osobe.

V Afrike vždy boli a sú masy. Tento kontinent prežíva demografickú explóziu, je mladý, vysmädnutý, no zároveň otvorený a hľadajúci. Kristus je pre Afričanov reálne prítomná osoba, stelesnené dobro a svetlo. Vnímajú, že im prináša Božie kráľovstvo

lásky, pokoja a odpustenia. V Afrike mi však často chýbajú sily a čas na osobnejší styk s ľuďmi. Musím sa venovať toľkým organizačno-pastoračným aktivitám, že neostáva veľa priestoru na rozhovory a individuálne duchovné vedenie.

Vaším aktuálnym misijným pôsobiskom je Čad. Ako dlho ste už v tejto krajine?

Prišiel som tam v roku 2010, čiže už tri roky.

Čím je Čad charakteristický?

Je to stredoafrická republika s mladým národom, no kultúrne a spoločensky patrí medzi najmenej rozvinuté štáty. Zo sto osemdesiatich siedmich krajín kontinentu sa Čad nachádza na sto osemdesiatom treťom mieste. Azda len Južný Sudán a Somálsko sú na tom o niečo horšie. Z hľadiska evanjelizácie má Čad jednu z najmladších afrických cirkví. V čase, keď ostatné tamojšie štáty oslavovali sté alebo stodvadsiate výročie príchodu kresťanstva, Čad si pripomínal ledva päťdesiat rokov od začiatku ohlasovania viery. Kresťanstvo sa tam začalo šíriť až v období po druhej svetovej vojne. Misionári v Čade síce už pôsobili desať či pätnásť rokov, počas ktorých postavili niekoľko misijných staníc a založili viacero farností, no vzmáhajúca sa Cirkev potrebovala nejaké zastrešenie. Prvý čadský apoštolský administrátor bol vysvätený a menovaný až v roku 1957. O rok neskôr začala v krajine fungovať prvá cirkevná organizácia. Ľudia tu však žijú takpovediac jednou nohou v kresťanstve, ale druhou ešte stále v pohanstve.
Ďalším úskalím misionárskej práce v Čade je islam, kvôli ktorému kresťanský juh krajiny vždy veľmi trpel. Tieto časti bývali v minulých storočiach zdrojom otrokov a dnes sú ekonomicky a politicky ovládané moslimskými kmeňmi z púšte.

Ako vyzerá vaša práca v Čade?

Pôsobím v čadskom hlavnom meste N'Djamena vo štvrti s približne štyridsaťtisíc obyvateľmi, z ktorých je asi päťtisíc kresťanov. Pracujem v tamojšom saleziánskom stredisku nazvanom Don Bosco, ktoré by sa veľkosťou dalo prirovnať k „Mamateyke" v bratislavskej Petržalke. Naše stredisko je však oveľa viac zamerané na výchovné a vzdelávacie činnosti, ako len na zmysluplné trávenie voľného času. Druhou časťou strediska Don Bosco je veľká ľudová farnosť.

V júni ste navštívili Slovensko. Čo vás priviedlo domov?

Prišiel som sem v rámci pravidelnej dovolenky. Už od Druhého vatikánskeho koncilu platí pravidlo, že misionári by si mali pravidelne, po dvoch alebo najviac troch rokoch, dopriať odpočinok. Je to prospešné najmä z hľadiska zdravotnej prevencie a tiež v záujme našej väčšej výkonnosti. Počas voľna máme zároveň priestor na duchovné a kultúrne povznesenie a doplnenie nových síl, pretože dlhodobý pobyt v rozvojovej krajine môže misionára „poznačiť".

Privítali ste tu aj vzácnych hostí...

Na Slovensku ma navštívil riaditeľ pápežských misijných diel, ktorý bol práve v čase mojej dovolenky na každoročnom pravidelnom stretnutí v Ríme. Keďže sme priatelia, prejavil vôľu vidieť aj môj domov. Zároveň mohol vykonať zbierku na podporu evanjelizačných činností v Čade.
Hostili sme tu tiež arcibiskupa z N'Djameny. Mal cestu do Poľska, kam z času na čas chodieva pozývať diecéznych kňazov na misie pre Čad. Táto africká krajina totiž ešte nemá vlastné duchovné povolania, a preto celá ťarcha pastoračnej a misijnej činnosti spočíva na pleciach duchovných zo zahraničia. Čadskému arcibiskupovi som navrhol, nech poprosí aj slovenských biskupov, aby do Afriky prepožičali na päť či desať rokov niekoľkých našich kňazov.

Bola táto ich návšteva úspešná?

Myslím, že áno. Riaditeľ pápežských misijných diel tu odslúžil štyri sväté omše, a tak sa mu podarilo vyzbierať nejaké prostriedky na pomoc misiám. Stretli sa tiež s otcom biskupom Jánom Oroschom, ktorý má v rámci Konferencie biskupov Slovenska na starosti misie.

Ako môžu ľudia zo Slovenska podporiť misie?

Dôležité je, aby sa o misiách hovorilo. Nech sa o nich informujú, čítajú a nech sa za ne modlia. Samozrejme, že môžu pomôcť aj materiálne alebo

finančne. A špeciálne africké misie veľmi potrebujú aj laikov, odborníkov v nejakom odvetví, ktorí by priložili ruku k dielu. Miestni profesionáli totiž chýbajú.
Myslím, že takáto pomoc našich profesionálov chudobným bratom v krajinách tretieho sveta môže byť požehnaním aj pre nich samých, aj pre Európu. Veľmi teda vítame, ak sa mladí, predtým než vstúpia do manželstva a založia si rodiny, alebo aktívni dôchodcovia rozhodnú ísť na nejaký čas na misie. Napríklad v Taliansku je dnes veľmi rozšírená pomoc profesionálov na dôchodku – inžinierov, učiteľov a iných –, ktorí na niekoľko mesiacov, či dokonca rokov odídu pracovať do Afriky.

Čo dáva misionárom silu pre ich prácu?

Ja beriem misie ako Božiu vôľu, ktorej som verný. Chcem robiť Pánovi, ktorý ma tak nesmierne miluje, radosť. Veci, ktoré konám, ma presahujú a ciele, ktoré mám pred sebou, sú nad ľudské sily. Nie je to však moje dielo, ale Božie a ja som sa slobodne stal nástrojom v jeho rukách. No a v ťažkostiach bežných dní, v chorobách, odporoch a intrigách, do ktorých sa niekedy dostanem, čerpám silu z modlitby. Bez nej by človek, najmä v takomto povolaní, neobstál.

Zvonického pôsobenie na Slovenskom gymnáziu v Ríme

Autor: Zlatko Kubanovič SDB

Koncom roka 1962 zanechal Gorazd Zvonický svoje pôsobenie v argentínskom Buenos Aires a odišiel do Ríma, kde strávil zvyšok svojho života. Najprv sa usadil v saleziánskom dome pri katakombách svätého Kalixta, kde fungovalo Slovenské gymnázium. Keď sa v roku 1964 otvoril Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda (SÚSCM), ktorý si postavili zahraniční Slováci z dobrovoľných peňažných zbierok, presťahovalo sa tam gymnázium i saleziánska komunita.
Toto Slovenské gymnázium v Ríme počas svojej 27-ročnej existencie vyslalo do sveta 159 absolventov s nádejou, že zohrajú zásadnú rolu pri podnecovaní národného, náboženského a kultúrneho života Slovákov v zahraničí.

Zvonického veľkým záujmom bola latinčina. Z vlastnej skúsenosti môžem potvrdiť, že jeho hodiny boli príjemné a nabité energiou. Prostredníctvom príkladov z antických dejín nás vovádzal do sveta starej kultúry. Raz nám predstavil toho, inokedy onoho veľkého syna klasiky, poukazujúc na jeho diela a hodnoty v nich. Počúvali sme ho dychtivo a určité pasáže z diel Cézara, Cicera, Sokrata či Virgília sme sa učili aj naspamäť.
Veľmi dôležité pre školskú vyučovaciu prax boli Zvonického útle, ale rozsahom veľmi bohaté didaktické učebnice latinčiny.

Gorazd Zvonický neskrýval, že si praje mať nasledovníkov. Vedel, že vychovať ich je neľahká úloha, ale aj napriek tomu to chcel skúsiť. Učil nás vnímať, premýšľať, tvoriť a hlavne kultivovať vkus. Je to proces, pretože myslenie sa predsa musí formovať postupne. Aby sme dosiahli to, čo sme si zaumienili, odporúčal nám začínajúcim poetom-študentom čítať slovenských klasikov, napríklad Kraska, Hviezdoslava, Sládkoviča, Vajanského a tak ďalej. Učili sme sa však aj od novodobejších autorov ako Beniak, Rúfus, Turčány, Šprinc, Žarnov a iní. Zvonický nás doslova nakazil poéziou v tom najkrajšom zmysle slova.

Medzi kultúrne zážitky, ktoré mi zostali v pamäti, patria aj jeho recitatívy. Znelo to priam neuchopiteľne a majestátne. Dantovské tercíny v origináli aj preklade recitoval v presnej rovnováhe medzi pátosom a vecnosťou. Rovnako aj básne nášho národného barda Jána Hollého v hexametrickej čistej bernolákovčine.
Zvlášť sa študenti tešili, keď v decembri zavítal medzi nich ako svätý Mikuláš a venoval im humorno-poučnú báseň. „Ako múdry vychovávateľ si pre každého žiaka pripravil báseň, v ktorej bola jeho charakteristika i napomenutia v žartovnom

tóne a hlavne nádejné povzbudenia," napísal v ex post rozlúčkovom príspevku či skôr príhovore bývalý dlhoročný riaditeľ tohto gymnázia, veľký znalec Zvonického textov a jeho blízky spolupracovník don Augustín Nádaský.

Čo sa týka povahových vlastností Gorazda Zvonického, bol rozhodný, zodpovedný a schopný myslieť na druhých. Nemal rád konflikty a nechcel sa do nich dostávať. Spájal v sebe určitú zásadovosť s toleranciou a schopnosťou vyjsť s druhými ľuďmi. Aj on mal občas chvíle slabosti, ktoré človek nerád priznáva ani sám pred sebou, nieto ešte pred svojimi študentmi či verejnosťou. Osobitne tu myslím na jeho východniarsku výbušnosť, ktorú však veľmi rýchle dokázal potlačiť.
Spôsobom rozmýšľania bol skôr konzervatívny, ale rozhodne nie dogmatický, ako mu to niektorí prisudzujú. Na dlhé reči však nemal čas, bol zaneprázdnený prácou. Ja osobne som ho tiež vnímal ako človeka vrelého srdca a čistej duše, ktorý má ku mne ľudský prístup a intuitívne ide svojou cestou.
V tomto duchu ho charakterizuje i zborník Rozsievač perál, ktorý bol vydaný v Ríme v roku 1973 pri príležitosti jeho životného a kňazského jubilea: „Človek ľudský, priateľský, človek dobrý, slovenský, o ktorom vieš, že ťa hľadá iba vtedy, keď ti má čo priniesť: úsmev, vtip, novú báseň, dobré slovo, no nadovšetko seba a svoje srdce. A prináša niečo dennodenne."

Nedeľa 8. novembra 1981 zostala v jeho srdci silne zapísaná. V popoludňajších hodinách totiž SÚSCM navštívil pápež Ján Pavol II. Zvonický pri príležitosti tejto návštevy napísal báseň s názvom Svätý Otče. Po svätej omši celebrovanej pápežom sa konala v aule ústavu mimoriadna audiencia, pri ktorej boli prečítané aj tieto verše. Charizmatickému pápežovi sa báseň tak zapáčila, že vyjadril túžbu spoznať aj jej autora. Zvonický sa vtedy so zatajeným dychom priblížil k Svätému Otcovi a hodil sa na kolená. No Ján Pavol II. ho pozdvihol a objal ako „kolegu-básnika". Takto to

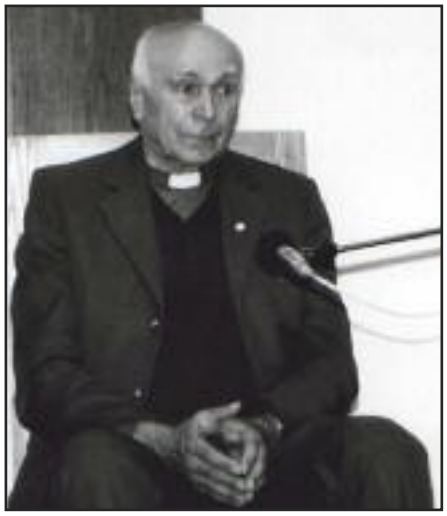

v decembrovom čísle časopisu Slovenských hlasov z Ríma napísal jeho šéfredaktor don Andrej Paulíny. Pre Zvonického to bol veľký deň v živote, veľmi silný moment, ktorý pokladal za osobnú historickú nezabudnuteľnú udalosť a citový zážitok.

Okrem pedagogickej práce vykonával aj mnohé iné povinnosti súvisiace s jeho kňazským povolaním. Zaoberal sa najmä praktickou teológiou, teda teológiou sviatostí a kazateľstvom. K ľuďom sa prihováral klasickým jednoduchým štýlom. Jeho kázne boli pomerne stručné, námety čerpal zo života a takmer vždy ich podložil príkladmi z dejín alebo pedagogiky. Takto sa chcel priblížiť k všeobecným vrstvám, ktoré by ťažko rozumeli literárne cibrenému štýlu.
Z vlastnej skúsenosti môžem potvrdiť, že reč v jeho kázaniach a počas tak-

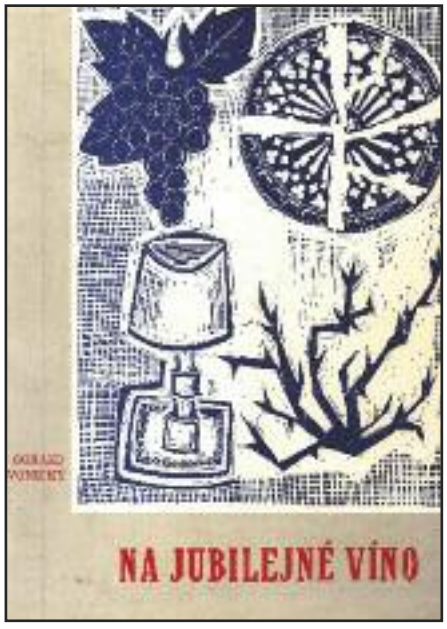

zvaných večerných sloviek (saleziánska tradícia zamyslenia sa po večerných modlitbách) bola ľahká a štylisticky upravená. O zložitých teologických pravdách rozprával jednoducho a s humorom. Ako kazateľovi mu hodne pomáhali aj jeho osobnostné vlastnosti – presvedčivosť, živosť, pohotovosť a svojráznosť.

Pri triedení jeho archívnych materiálov sa mi dostalo do rúk i množstvo zápiskov roztriedených v poštových obálkach, kam si ukladal svoje postrehy, myšlienky, pocity, ale aj citáty od iných autorov. To len nasvedčuje, že čítaním si rozširoval svoj duchovný a kultúrny obzor.
Profesorom bol až do konca školského roku 1989/1990, keď gymnázium pri Ústave sv. Cyrila a Metoda skončilo svoju činnosť. Keď v nedeľu 10. júna 1990, po dvadsiatich siedmich rokoch jeho pedagogickej práce na gymnáziu, odcestovali poslední študenti domov, Zvonický s čistým svedomím mohol povedať: bol som dobrým strážcom našej národnej identity a vykonával som svoju prácu svedomite, obetavo a s láskou – „na česť a slávu Božiu", ako to zvykol často hovorievať.

Sú ľudia, na ktorých si spomíname s rešpektom, a tí, na ktorých si spomíname s láskou. Zvonický spájal v sebe oboje. Nemohol sa sťažovať ani na nedostatok lásky svojho okolia, ani na nedostatok rešpektu.

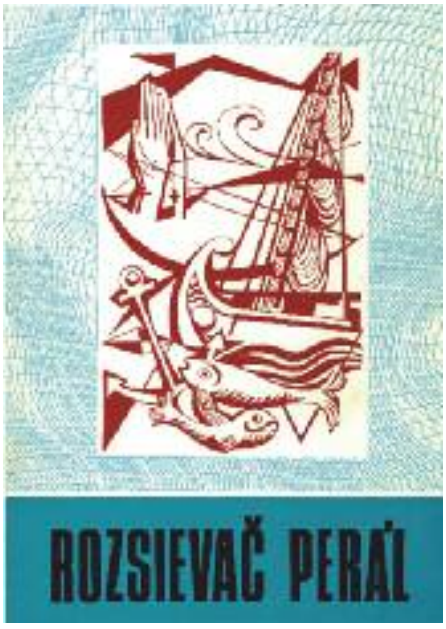

Posledný misijný sen: Peking

Autor: Štefan Turanský SDB

Tento sen sa donovi Boscovi sníval v Barcelone v noci z 9. na 10. apríla 1886. Zdalo sa mu, že sa ocitol na vrchu kopca. Z končiara sa zahľadel do diaľky na horizont. Videl tam množstvo chlapcov. Pobehovali okolo a volali:
– Čakali sme ťa, dlho sme čakali a konečne si tu. Si tu medzi nami a už nám neujdeš!
Don Bosco však nechápal, čo od neho chcú. Ako sa tak na nich díval, zbadal veľké stádo oviec a mladých pod vedením Pastierky. Tá k nemu podišla a povedala:
– Vidíš to, čo je pred tebou?
– Samozrejme, že vidím.
– Spomeň si na sen z deviatich rokov... Pozri sa dobre. Pozrite sa všetci. Čo je tam?
– Vidím pohoria, potom more, kopce a zas vrchy a more.
– Zbadal som Valparaíso, – zvolal jeden chlapec.
– Ja zasa Santiago, – povedal iný.
– Ja vidím obidva... – vykríkol tretí.
– Dobre, – povedala Pastierka, – daj sa do práce a uvidíš, čo všetko čaká na saleziánov v budúcnosti. Nakresli čiaru a dívaj sa.
Chlapci zbystrili zrak a jednohlasne zvolali:
– Peking!
– A teraz, – pokračovala Pastierka, – urob čiaru z jedného konca na druhý, z Pekingu do Santiaga, zaznač si stred v Afrike a budeš mať jasno, čo majú saleziáni robiť.
– Ale ako sa to všetko dá zvládnuť? – zvolal don Bosco. – Sú to ohromné vzdialenosti. Prostredie je náročné a saleziánov málo.
– Neznepokojuj sa. Urobia to tvoji synovia a synovia tvojich synov a ich synovia. A teraz urob čiaru zo Santiaga do stredu Afriky. Čo vidíš?
– Desať misijných stredísk.
– Dobre, v týchto strediskách budú školy a noviciáty a pre tieto kraje z nich vyjde mnoho misionárov. A teraz sa obráť na druhú stranu. Vidíš ďalších desať stredísk v Afrike a ďalej až po Peking, ktoré vychovajú misionárov pre tieto oblasti. Je tam Hongkong, Kalkata a Madagaskar. Tu raz budú domy, školy a noviciáty.
Don Bosco sa len neveriacky díval a pýtal sa:
– Kde nájdem toľko ľudí? Koho tam pošlem?
– Pozri, – odvetila Pastierka, – chce to len trochu dobrej vôle. Iba jedna vec je potrebná: povzbudzuj svojich synov, aby zachovávali čnosť Panny Márie.
Don Bosco sa chcel ešte všeličo opýtať, ale obraz sa mu stratil a sen sa skončil (*ŽP* XVIII, 71).

Komentár
V saleziánskej rodine sa dodnes čaká, kedy sa splní tento sen dona Bosca. My však nemôžeme iba pasívne stáť. Sme zodpovední za Cirkev a za ohlasovanie evanjelia. Všetko závisí od toho, akými sme kresťanmi. Vezmime si teda k srdcu slová Svätého Otca Františka: „Ako prežívame skutočnosť, že sme Cirkvou? Sme živé kamene alebo takpovediac kamene unavené, unudené, ľahostajné? Všimli ste si, aký nepekný je pohľad na unaveného, unudeného a ľahostajného kresťana? Taký kresťan nie je v poriadku. Kresťan musí byť živý, šťastný z toho, že je kresťanom (26. 6. 2013).

Koadjútor Štefan Sándor – mučeník nedávnych čias

Autor: Ján Drgoň SDB

Pápež František schválil v marci dekrét o mučeníctve saleziána laika Štefana Sándora. Tento salezián koadjútor bude blahorečený v Budapešti 19. októbra tohto roka.

Štefan Sándor sa narodil 26. novembra 1914 v malom mestečku Szolnok rodičom Štefanovi a Márii, rodenej Feketeovej, ako prvý z troch bratov. Štefanov otec pracoval ako železničiar, matka bola domáca. Obaja rodičia boli praktizujúci kresťania a k tomu viedli aj svoje deti.

Mladý Štefan prežil svoje detstvo v škole, pri hrách a štúdiu a vyformoval sa u neho radostný charakter s otvorenosťou pre druhých. Pre svojich kamarátov z okolia sa stal lídrom, podobne ako bol Janko Bosco pre svojich rovesníkov v Chieri.

Základné štúdiá Štefan dokončil v ťažkých povojnových časoch. Keď si hľadal životné uplatnenie, bratia františkáni, u ktorých denne miništroval na svätých omšiach, mu poradili, aby šiel do saleziánskej učňovskej školy Clarisseum v Rákospalote na predmestí Budapešti. Tam sa vyučil v tlačiarni Don Bosco za pomocného tlačiara, hoci v štúdiu veľmi nevynikal. Tlačené slovo, predovšetkým časopis Bollettino Salesiano, však pomohlo Štefanovi spoznať dona Bosca, a tak nájsť aj svoje životné povolanie. Rozhodol sa vstúpiť k saleziánom a v Clarisseu strávil dva roky ašpirantátu. 1. apríla 1938 začal ako 24-ročný (na tú dobu pomerne neskoro) saleziánsky noviciát. Začatú formáciu však musel prerušiť, pretože ho povolali narukovať do vojenskej služby. Po jej ukončení nastúpil do riadneho noviciátu a 8. septembra 1940 zložil prvé sľuby ako salezián koadjútor (saleziánsky brat).

Predstavení ho poslali späť na Clarisseum, kde vyučoval tlačiarske remeslo. Bol aktívnym členom združenia Katolíckej robotníckej mládeže. Pracoval s mladými a viedol ich k duchovnému životu. Keď 22. júna 1941 vstúpilo Maďarsko po boku Nemecka do vojny, Štefana povolali do armády. Dostal sa až do Ruska a istý čas bol i v americkom zajatí v Nemecku, odkiaľ ho prepustili.

Ani vo vojne neskrýval, že je zasväteným rehoľníkom a v saleziánskom duchu animoval svojich vojenských kolegov. Po vojne sa Štefan s plným nasadením pustil do materiálnej a morálnej rekonštrukcie vtedajšej spoločnosti.

V júli 1946 komunistický minister vnútra László Rajk rozpustil všetky náboženské spolky, mládežnícke aj pre dospelých. Mnohých predstavených týchto združení uväznili. Štefan tajne pokračoval v apoštoláte medzi mladými, aby ich viedol vo viere. V roku 1949 skonfiškovalo štátne zriadenie pod vládou Mátyása Rákosiho všetky cirkevné majetky. Štefan sa pokúsil zachrániť, čo sa dalo, a to tak, že prerozdelil menšie stroje medzi bývalých žiakov.

V ďalšom roku boli rozpustené rehole a každý člen si musel hľadať zamestnanie. Keďže Štefana začali sledovať, zmenil si meno, presťahoval sa, ale potajomky stále pokračoval v práci s mládežou. Majiteľka bytu, kde spolu so spolubratom býval, ho udala, a tak ho zatkli. Odsúdili ho na trest smrti za spiknutie proti ľudovodemokratickému zriadeniu a za vlastizradu. Trest smrti vykonali 8. júna 1953 obesením.

Diecézna fáza procesu blahorečenia sa začala 24. mája 2006 a ukončila sa 8. decembra 2007. Blahorečenie sa bude konať v Budapešti v sobotu 19. októbra 2013. V tom čase sa tam uskutoční aj medzinárodné stretnutie saleziánov koadjútorov.

„Nový mučeník Štefan Sándor, salezián koadjútor, je žiariacim svedkom a orodovníkom, ktorý nasledoval kroky dona Bosca a ponúkal mladým evanjelium radosti prostredníctvom pedagogiky dobroty a darovaním svojho vlastného života. Buďme vďační pápežovi Františkovi za špeciálny dar na začiatku jeho pontifikátu," povedal don Pierluigi Cameroni, generálny postulátor saleziánskej rodiny.

Ďakujeme vám, naši dobrodinci!

Kto sa srdečne zapája do diela dona Bosca, toho Panna Mária Pomocnica s veľkou radosťou zahŕňa potrebnými milosťami.

Všetkým vám, našim dobrodincom, ktorí svojimi finančnými príspevkami, obetami a modlitbami podporujete saleziánske dielo na Slovensku i časopis Don Bosco dnes, vyjadrujeme úprimnú vďačnosť a uisťujeme vás o modlitbách.

Duchovne sa s vami spájame každú sobotu, keď za vás slúžime svätú omšu, a pamätáme na vás v modlitbe.

Nech vám Panna Mária Pomocnica udelí s veľkou radosťou svoje štedré milosti!